

# NORDISK PATRISTIK 2005–2008

## *En bibliografisk oversigt af Holger Villadsen*

I forlængelse af tidligere bibliografiske oversigter i *Meddelanden* bringes her en systematisk oversigt over nordisk litteratur om patristik i perioden 2005–2008. Den første oversigt blev bragt i nr. 5 (1990) og omfattede 1981–1988; den seneste blev bragt i nr. 22 (2007) og omfattede 2001–2004. De er efterfølgende indarbejdet i internetversionen af *Nordisk Patristisk Bibliografi*, som findes på [www.patristik.dk](http://www.patristik.dk). Der er i alle oversigterne og i internetversionen af bibliografien anvendt samme inddeling, som i hovedtræk ser ud så:

- A. Patristiske forfattere
  - 1. Generel litteratur
  - 2. De enkelte forfattere (alfabetisk)
- B. Særlige emner
  - Bibel, apokryfer, liturgi, dogmehistorie m.m.
- C. Kirke og kristendom generelt i den patristiske periode

Der er stigende vanskeligheder med at anvende den systematiske opdeling. Det hænger formentlig sammen med, at relativt flere af titlerne skal klassificeres under *særlige emner* (afsnit B) og ikke under *de enkelte forfattere* (afsnit A2), der var tænkt som bibliografiens hovedafsnit. I et vist omfang har jeg kompenseret for problemerne ved at anføre titler to eller tre steder i den systematiske oversigt. Vanskelighederne afspejler formentlig nogle forskydninger i focus og interesseområder.

Udover de traditionelle forkortelser for nordiske tidsskrifter har jeg brugt følgende specielle forkortelser:

MCPL	Meddelanden från Collegium Patristicum Lundense
SPB 5 (2008)	Svenskt patristiskt bibliotek V: Asketer och munkar

Ved artikler i samleværker er titlen på samleværket ofte forkortet, og de fuldstændige bibliografiske oplysninger findes kun ved selve samleværket. Det gælder fra 2005: *A Companion to Second-Century Christian »Heresies«*, *The Formation of the Early Church*, *Imago Dei*; fra 2006: *Gregory of Nazianzus*, *Kanon*, *Beyond Reception*, *Thomasine Traditions*; fra 2007: *Jewish Believers in Jesus*; og fra 2008: *Mellem venner og fjender*.

## A. PATRISTISKE FORFATTERE

### 1. GENEREL LITTERATUR

#### Forskningshistorie

- 2007 BRANDT, Olof: Il cerimoniere, l'epigrafista e la fondazione del Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana, i: *Rivista de archeologia cristiana* 83 (2007), 193–222.
- 2007 HALLONSTEN, Gösta: Theosis in Recent Research. A Renewal of Interest and a Need for Clarity, i: *Partakers of the Divine Nature, the History and Development of Deification in the Christian Traditions*, ed. Michael J. Christensen & Jeffery A. Wittung, Cranbury N.J.: Fairleigh Dickinson University Press 2007, 281–293.
- 2007 VILLADSEN, Holger: Dansk oldkirkeforskning 1960 – 2000. (Patristik 6), 2007, 56 s. Netdokument: [www.patristik.dk/Patristik6.pdf](http://www.patristik.dk/Patristik6.pdf).

#### Virkningshistorie

- 2005 ENLUND, Sven J.: Sven Lidmann och Augustinus. En komparativ autobiografisk studie. Stockholm: RKF-förlaget 2005, xxix+269 s.
- 2008 MORTENSEN, Karen Marie: Skabt til at begynde. Det augustinske spor hos Hannah Arendt. København: Anis 2008, 152 s.
- 2008 NIELSEN, Marie Vejrup: Kristne konspirationer, i: *Mellem venner og fjender* 2008, 315–332.
- 2008 VILLADSEN, Holger: Nikænum i dansk liturgisk tradition, i: *DTT* 71 (2008), 1–27.

#### Bibliografi

- 2006 TRONIER, Henrik: Mogens Müller-bibliografi 1968–2005, i: *Kanon* 2006, 295–307.
- 2006 VILLADSEN, Holger: Nordisk patristik 1997–2000 – en bibliografisk oversigt, i: *MCPL* 21 (Lund 2006), 19–38.
- 2007 VILLADSEN, Holger: Dansk oldkirkeforskning 1960 – 2000. Forelæsning ved Henning Lehmanns 40-års jubilæum ved Aarhus Universitet samt bilag med bibliografi. (Patristik 6), 2007, 56 s. Netdokument: [www.patristik.dk/Patristik6.pdf](http://www.patristik.dk/Patristik6.pdf).
- 2007 VILLADSEN, Holger: Nordisk Patristik 2001–2004. En bibliografisk oversigt, i: *MCPL* 22 (Lund 2007), 23–46.

#### Samleværker

- 2005 *A Companion to Second-Century Christian »Heretics«*. Ed. by Antti Marjanen & Petri Luomanen. (Supplements to *Vigiliae Christianae* 76), Leiden: Brill 2005, xiii+385 s. [Forkortet: *A Companion to Second-Century Christian »Heretics«* 2005].
- 2005 *The Formation of the Early Church*, ed. by Jostein Ådna. (*Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament* 183), Tübingen: Mohr Siebeck 2005, xii+437 s. [Forkortet: *Formation of the Early Church* 2005].
- 2005 *Imago Dei – poesi och bildspråk i fornkyrkan*. *Patristica Nordica* VI. Red. Samuel Rubenson. Skellefteå: Artos 2005, 136 s. [Forkortet: *Imago Dei* 2005].
- 2005 HAYSTRUP, Helge: Ånden flyver over sletten. Noter til kulturkampen. København: C.A. Reitzel 2005, 202 s.
- 2005 WIFSTRAND, Albert: *Epochs and Styles. Selected Writings on the New Testament, Greek Language and Greek Culture in the Post-Classical Era*. (*Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament* 179), Tübingen: Mohr 2005, viii+240 s.

- 2006 Til forsvar for kristendommen – tidlige kristne apologeter. Red. af Jakob Engberg, Anders-Christian Jacobsen og Jörg Ulrich. (Antikken og kristendommen 4), Frederiksberg: Anis 2006, 379 s.
- 2006 Gregory of Nazianzus. Images and Reflections. Ed. Jostein Børtnes & Tomas Hägg. Kbh.: Museum Tusulanum 2006, 350 s. [Forkortet: Gregory of Nazianzus 2006].
- 2006 Kanon. Bibelens tilblivelse og normative status. Festskrift til Mogens Müller i anledning af 60-års-fødselsdagen den 25. januar 2006. Red. af Troels Engberg-Pedersen m.fl., (Forum for Bibelsk Eksegese 15), København: Museum Tusulanum 2006, 442 s. [Forkortet: Kanon 2006].
- 2006 Beyond Reception. Mutual influences between Antique Religion, Judaism and Early Christianity, ed. David Brakke, Anders-Christian Jacobsen & Jörg Ulrich. (Early Christianity in the Context of Antiquity 1), Frankfurt: Peter Lang 2006, 245 s. [Forkortet: Beyond Reception 2006].
- 2006 Thomasine Traditions in Antiquity. The Social and Cultural World of the Gospel of Thomas, ed. by Jon Ma. Asgeirsson, April D. DeConick and Risto Uro. (Nag Hammadi and Manichaean Studies 59), Leiden: Brill 2006, xix+307 s. [Forkortet: Thomasine Traditions 2006].
- 2007 Jewish Believers in Jesus. The Early Centuries, ed. Oskar Skarsaune and Reidar Hvalvik. Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers 2007, 930 s. [Forkortet: Jewish Believers in Jesus 2007].
- 2008 Den hemmelige Jesus. Af Lone Fatum, Geert Hallböck og Jesper Tang Nielsen. Kbh.: Alfa 2008, 207 s.
- 2008 Förbistringar och förklaringar – festskrift till Anders Piltz, red. Per Beskow, Stephan Borgehammar och Arne Jönsson. Lund: Skåneförlaget 2008, 736 s.
- 2008 Kjetterne og kirken. Fra antikken til i dag, red. Tomas Hägg. Oslo: Scandinavian Academic Press 2008, 255 s.
- 2008 Mellem venner og fjender. En folkebog om Judasevangeliet, tidlig kristendom og gnosis. Red. af Anders Klostergaard Petersen, Jesper Hyldahl og Einar Thomassen. (Antikken & Kristendommen 6), København: Anis 2008, 336 s. [Forkortet: Mellem venner og fjender 2008].
- 2008 Sacred Marriages. The Divine-Human Sexual Metaphor from Sumer to Early Christianity, red. Martti Nissinen & Risto Uro. Wiona Lake: Eisenbrauns 2008, xii+543 s.
- 2008 Svenskt patristiskt bibliotek. Huvudreg. Samuel Rubenson. Band 5: Asketer och munkar, red. Samuel Rubenson. Skellefteå: Artos & Norma 2008, 272 s. [Forkortet: SPB 5 (2008)].
- 2008 LEHMANN, Henning: Students of the Bible in 4th and 5th Century Syria. Seats of Learning, Sidelights and Syriacisms. Århus: Aarhus University Press 2008, 256 s.

### Palæografi

- 2005 ENGBERG, Sysse G.: Les lectionnaires grecs. Paris 2005. Internetpublikation fra IRHT i Paris: [http://aedilis.irht.cnrs.fr/liturgie/05\\_1.htm](http://aedilis.irht.cnrs.fr/liturgie/05_1.htm).
- 2007 PETERSEN, Erik: Fragmentum Gregorianum Hauniense – om et fragment af Gregorius' Historiae og dets historie, i: Fund og Forskning i Det kongelige Biblioteks samlinger 46 (2007), 7–36.

### Tekstsamlinger

- 2005 Religion og kristendom i romerriget. Udg. af Heine Hansen, Chresteria Jakobsen og Christian Høgel. København: Københavns Universitet 2005, 4 bind. [Propædeutik i græsk og latin: græske tekster, latinske tekster, oversættelser, sekundærlitteratur].

- 2005 ROSENQVIST, Jan Olof: Bysantinsk antologi Skellefteå: Norma 2005, 296 s.
- 2008 Svenskt patristiskt bibliotek. Huvudreg. Samuel Rubenson. Band 5: Asketer och munkar, red. Samuel Rubenson. Skellefteå: Artos & Norma 2008, 272 s.
- 2008 CLÉMENT, Olivier: Kilder. Kirkefædrene om troens liv. Tekster og kommentarer. Oversat til dansk af Merete Ussing og med et forord af Grethe Livbjerg. København: Katolsk Forlag 2008, 340 s. [Oversættelse af fransk original: Sources].

### Patristiske forfattere generelt

- 2005 LEHMANN, Henning: Det græske og det syriske – især set fra nogle af de antiokenske skolers katedre, i: Et blandet bæger. Studier tilegnet Finn O. Hvidberg-Hansen, red. af Pernille Carstens m.fl., København. Anis 2005, 146–160.
- 2007 SWAN, Laura: De glömda ökenmödrarna. Kristna kvinnors tänkespråk, liv och historier. Översättning och bearbetning Carolina Johansson. Varberg: Argument 2007, 149 s.
- 2008 LEHMANN, Henning: Greek and Syrian under the Aspects of some Syrian Seats of Learning, i: Henning Lehmann, Students of the Bible in 4th and 5th Century Syria, Århus 2008, 229–241. [Dansk version 2005].
- 2008 OLSEN, Harald: Ørkenvind. Arven fra ørkenens fedre og mødre. Oslo: Verbum 2008, 484 s.

## 2. DE ENKELTE FORFATTERE (ALFABETISK)

### Afrahahat

- 2007 MARTIKAINEN, Juoko N.: Bild, Metapher und Mystik bei Aphrahat dem Persischen Weisen, i: Mystik - Metapher - Bild. Beiträge des VII. Makarios-Symposiums, ed. Martin Tamcke, Göttingen: Göttingen Univ.-Verl. 2007, 19–28.

### Apophthegmata patrum

- 2006 LARSEN, Lillian: The Apophthegmata Patrum and the Classical Rhetorical Tradition, i: Studia Patristica 39, Louvain 2006, 409–416.
- 2007 GRIMHEDEN, Susanne: Skriftens fara. Ordet och skriften i öknens tänkespråk. Skellefteå: Artos 2007, 152 s.
- 2007 RÖNNEGÅRD, Per: Threads and Images. The Use of Scripture in Apophthegmata Patrum. Lund: Lund University 2007, 244 s. [Ph.d.-afhandling, Lund 2007].
- 2008 [Apophthegmata patrum]: Om urskillning (ur Ökenfädernas tänkespråk). Övers. Per Rönnegård, i: SPB 5 (2008), 99–109.
- 2008 [Apophthegmata patrum]: Den fastande munken. Övers. Johan Lundin, i: SPB 5 (2008), 110–114.
- 2008 LARSEN, Lillian I.: The Apophthegmata Patrum. Rustic Ruminations or Rhetorical Recitation, i: MCPL 23 (Lund 2008), 21–30.
- 2008 RÖNNEGÅRD, Per: Bibelbruket i Ökenfädernas tänkespråk i ljuset av filosofskolornas andliga övningar, i: MCPL 23 (Lund 2008), 41–48.
- 2008 WILLIAMS, Rowan: Stilhed og honningkager. Ørkenens visdom. København: Alfa 2008, 136 s.

### Apostolske Fædre

- 2005 Ápostolsku fedrarnir i føroyskari tyding. Martin R. Jacobsen tyddi. Tórshavn: Føroyskt Kirkjumál 2005, 311 s.

2006 De apostoliska fäderna. Inledning, översättning och förklaringar av Olof Andrén och Per Beskow. 2. uppl. Skellefteå: Artos 2006, 335 s.

### Aristides

2006 PEDERSEN, Nils Arne: Aristides, i: Til forsvar for kristendommen, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 65–84.

### Athanasios

2006 Athanasios av Alexandria: Mot hedningarna och Om inkarnationen. Svensk övers. av Olof Andrén, inledning av Folke T. Olofsson. Skellefteå: Artos 2006, 148 s.

2006 RUBENSON, Samuel: Anthony and Pythagoras. A Reappraisal of the Appropriation of Classical Biography in Athanasius' Vita Antonii, i: Beyond Reception 2006, 191–208.

2007 Three Greek Apologists / Drei griechische Apologeten: Origen, Eusebius & Athanasius. Ed. Anders-Christian Jacobsen & Jörg Ulrich. (Early Christianity in the Context of Antiquity 3), Frankfurt am Main: Peter Lang 2007, 214 s.

### Athenagoras

2006 JACOBSEN, Anders-Christian: Athenagoras, i: Til forsvar for kristendommen, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 125–152.

### Augustin

2005 Augustins småskrifter om troen, bind 2: Kristendomsundervisning for begyndere. Tro, håb og kærlighed - en håndbog. Oversat af Torben Damsholt. Frederiksberg: Anis 2005, 133 s.

2005 ENLUND, Sven J.: Sven Lidmann och Augustinus. En komparativ autobiografisk studie. Stockholm: RKF-förlaget 2005, xxix+269 s.

2005 HAYSTRUP, Helge: Ånden flyver over sletten. Noter til kulturkampen. København: C.A. Reitzel 2005, 202 s. [Heri bl.a. s. 131–148: Frelse og forsoning hos Augustin].

2006 Augustinus: Tolkning och retorik. De doctrina christiana. Övers. av Lars Nyberg, fackgranskning Per Beskow, inledning av Anders Piltz. Skellefteå: Artos & Norma 2006, 187 s.

2006 ALEXANDERSSON, Bengt: Lumière et ciel dans le De Genesi ad litteram d'Augustin, i: Studia Patristica 43, Louvain 2006, 3–14.

2006 WIBERG PEDERSEN, Else Marie: Sygdom til døden. Augustins lære om nåden og den frie afgørelse, i: Nåden og den frie vilje, red. af Bo Kristian Holm og Else Marie Wiberg Pedersen, København: Anis 2006, 65–84.

2006 AASGAARD, Reidar: Augustin – menneske eller kirkefader? i: St. Olav 117 (2006), 1–7 og 21–25.

2007 Augustinus: Tretton brev. Red. Anni Maria Laato & Patrik Hagman. Fackgranskning av Per Beskow. Skellefteå: Artos 2007, 124 s.

2007 ALEXANDERSON, Bengt: St. Augustin, les sciences et le salut dans le De Genesi ad litteram et dans le De doctrina Christiana, i: La cultura scientifico-naturalistica nei Padri della Chiesa (saec. I-V). XXXV Incontro di studiosi dell'antichità cristiana, Roma 4–6 maggio 2006 (Studia Ephemeridis Augustinianum 101), Roma 2007, 363–372.

2007 ALEXANDERSON, Bengt: Augustinus, Enarrationes in Psalmos 1–32 (Expos.), i: Augustinianum 47 (2007), 179–191.

2007 ALEXANDERSON, Bengt: Augustinus, Enarrationes in Psalmos 51–60, i: Augustinianum 47 (2007), 299–309.

- 2007 ALEXANDERSON, Bengt: Augustinus, Enarrationes in Psalmos 141–150, i: Augustinianum 47 (2007), 311–319.
- 2007 HAYSTRUP, Helge: Augustin – fra sandhedssøgen til kamp for frihed og forudbestemmelse. København: Credo 2007, 147 s.
- 2008 Augustinus, Aurelius: Om Ånden og Bogstaven. Oversættelse og indledning ved Helge Haystrup. (Credo klassiker), Fredericia: Credo 2008, 84 s.
- 2008 Augustinus regel. Övers. Birgitta Hallding & Per Beskow, i: SPB 5 (2008), 59–69.
- 2008 ALEXANDERSON, Bengt: Quelques idées sur le texte et l'interprétation du Contra Iulianum opus imperfectum d'Augustin, i: Wiener Studien 121 (2008), 299–309.
- 2008 ALEXANDERSON, Bengt: Adnotationes et interpretationes ad scripta quaedam Augustini Contra Manichaeos, necnon ad De Haeresibus, i: Augustinianum 48 (2008), 257–304.

#### Barsanufios af Gaza

- 2008 Barsanufios och Johannes: Brev. Övers. Per Rönnegård, i: SPB 5 (2008), 199–210.

#### Basilides

- 2005 PEARSON, Birger A.: Basilides the Gnostic, i: A Companion to Second-Century Christian »Heretics« 2005, 1–31.

#### Basilios

- 2006 RUBENSON, Samuel: The Cappadocians on the Areopagus, i: Gregory of Nazianzus 2006, 113–132.

#### Benedikt af Nurcia

- 2008 SØRENSEN, Bodil Busk: Benedikt af Nurcia – og Reglen der forandrede Vestens klostervæsen. København: Alfa 2008, 126 s.
- 2008 SVANTESON, Ingmar: Lydnad – en väg till frihet. Den heliga Benedictus och en ifrågasatt dygd, i: Förbistringar och förklaringar – festskrift till Anders Piltz, red. Per Beskow m.fl., Lund 2008, 586–593.

#### Boethius

- 2008 Boethius: Filosofiens trøst, og det anonyme skrift Theoderiks historie. Overs og kommentar af Torben Damsholt. (Multivers klassiker), Kbh.: Multivers 2008, 267 s.

#### Clemens af Alexandria

- 2006 HYLDAHL, Jesper: Klemens af Alexandria, i: Til forsvar for kristendommen, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 207–232.
- 2006 HÄGG, Henny Fiskå: Clement of Alexandria and the Beginnings of Christian Apophaticism. (Oxford Early Christian Studies), Oxford: Oxford University Press 2006, xii+314 s.

#### Cæsarius af Arles

- 2008 Caesarius av Arles: Regel för nunnor. Övers. Bengt Ellenberger, i: SPB 5 (2008), 70–96.

#### Daniel af Sketis

- 2007 DAHLMAN, Britt: Saint Daniel of Sketis. A Group of Hagiographic Texts. Edited with Introduction, Translation and Commentary. (Studia Byzantina Upsaliensia 10), Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis 2007, 260 s. [Ph.d. afhandling ved Lunds Univ. 2007].
- 2008 Berättelser kring Daniel från Sketis. Övers. Britt Dahlman, i: SPB 5 (2008), 115–122.

## Didake

- 2007 HANSEN, Robert B.: Eukaristi, måltid og eskatologi. Den eskatologiske karakter af eukaristien i Didake. (Patristik 7), 2007, 63 s. Internetpublikation: [www.patristik.dk/Patristik7.pdf](http://www.patristik.dk/Patristik7.pdf).

## Diognetbrevet

- 2006 PETERSEN, Anders Klostergaard: Himmelbåren i verden – en studie i Diognetbrevet, i: Til forsvar for kristendommen, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 187–205.
- 2007 Brevet til Diognetos i ny översättning. Av Jonas Holmstrand, i: SEÅ 72 (2007), 151–171.

## Dionysios Areopagiten

- 2008 CLEVE, Fredric: Martin Luther and Dionysius the Areopagite, i: Grapta Poikila II. Saints and Heroes, ed. Leena Pietilä & Vesa Vahtikari, (Papers and monographs of the Finnish Institute at Athens 14), Helsinki 2008, 91–109.
- 2008 HÄLLSTRÖM, Gunnar av: Christ in Corpus Dionysiacum, i: Grapta Poikila II. Saints and Heroes, ed. Leena Pietilä & Vesa Vahtikari, (Papers and monographs of the Finnish Institute at Athens 14), Helsinki 2008, 111–132.
- 2008 JOHANSEN, Anniken Marie: Dionysios Areopagitens hierarkilære. Metafysikk og kosmologi i møtet mellom kristendom og filosofi i senantikken. Oslo 2008, 117 s. [Masteroppgave i religionshistorie, Universitetet i Oslo].
- 2008 TOLLEFSEN, Torstein: The Doctrine of Creation according to Dionysius the Areopagite, i: Grapta Poikila II. Saints and Heroes, ed. Leena Pietilä & Vesa Vahtikari, (Papers and monographs of the Finnish Institute at Athens 14), Helsinki 2008, 75–89.

## Dorotheos af Gaza

- 2008 Dorotheos av Gaza: Undervisande tal. Övers. Per Rönnegård, i: SPB 5 (2008), 211–220.

## Egeria

- 2006 Egeria: Resebrev från det heliga landet. Översättning och textintroduction av Christina Sandquist Öberg. Historisk inledning och kommentar av Per Beskow. Skellefteå: Artos 2006, 158 s.
- 2006 FRØYSHOV, Stig R.: Søndagsnattens vigilie i Jerusalems oppstandelseskirke – biskoppelig og monastisk, i: MCPL 21 (2006), 39–52.
- 2007 LÖFSTEDT, Einar: Commento filologico alla Peregrinatio Aetheria. Recherche sulla storia della lingua latina, traduzione a cura di Paolo Pieroni. (Testi e manuali per l'insegnamento universitario del latino 100), Bologna: Patron 2007, ix+457 s. [Tysk version 1911].

## Epiphanius

- 2008 GILHUS, Ingvild Sælid: Biskop Epifanius fra Salamis og »Medisinskrinet mot kjettere«, i: Kjetterne og kirken. Fra antikken til i dag, red. Tomas Hägg, Oslo 2008, 33–44.

## Esajas af Gaza

- 2008 Esaias Monachos: Asketikon. Övers. Jan-Eric Steppa & Samuel Rubenson, i: SPB 5 (2008), 183–198.

## Euseb af Emesa

- 2008 LEHMANN, Henning: *Students of the Bible in 4th and 5th Century Syria. Seats of Learning, Sidelights and Syriacisms*. Århus: Aarhus University Press 2008, 256 s. [Heri bl.a. følgende artikler om Euseb af Emesa: *An Important Text Preserved in MS Ven. Mekh. No. 873 Dated A.D. 1299* (s. 77–93); *The Syriac Translation of the Old Testament* (s. 107–124)].

## Euseb af Kæsarea

- 2005 LUOMANEN, Petri: *On the Fringes of Canon. Eusebius' View of the »Gospel of the Hebrews«*, i: *The Formation of the Early Church* 2005, 265–281.
- 2006 VERDONER, Marie: *Fortalt Virkelighed. Euseb af Caesareas kirkelige historie*. Ph.d.-afhandling ved Det Teologiske Fakultet, Aarhus Universitet 2006.
- 2006 VERDONER, Marie: *Kristendommens forsvare i Eusebs Kirkehistorie*, i: *Til forsvar for kristendommen*, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 341–359.
- 2007 *Three Greek Apologists / Drei griechische Apologeten: Origen, Eusebius & Athanasius*. Ed. Anders-Christian Jacobsen & Jörg Ulrich. (*Early Christianity in the Context of Antiquity* 3), Frankfurt am Main: Peter Lang 2007, 214 s.
- 2007 VERDONER, Marie: *Og kødet blev ord ... Skriftlighedens betydning i Eusebs Kirkehistorie*, i: *DTT* 70 (2007), 224–239.
- 2007 VERDONER, Marie: *Transgeneric Crosses. Apologetics in the Church History of Eusebius*, i: *Three Greek Apologists*, ed. Anders-Christian Jacobsen & Jörg Ulrich, (*Early Christianity in the Context of Antiquity* 3), Frankfurt am Main 2007, 75–92.
- 2007 VERDONER, Marie Gregers: *Romersk historie / Kristen historie ifølge Eusebs Kirkehistorie*, i: *MCPL* 22 (Lund 2007), 47–60.

## Evagrius af Pontos

- 2005 RASMUSSEN, Mette Sophia Bøcher: *Like a Rock or like God? The Concept of apatheia in the Monastic Theology of Evagrius of Pontus*, i: *Studia Theologica* 59 (2005), 147–162.

## Filokalia

- 2006 *Filokalia*. [Oversat af Fader Benedikt = Bengt Pohjanen. *Tekster af Jesaja Eremiten og Evagrius*]. Skellefteå: Artos & Norma 2006, 104 s.

## Gregor af Nazianz

- 2005 BERGMANN, Sigurd: *Creation Set Free. The Spirit as Liberator of Nature*. Translated by Douglas Stott. (*Sacra doctrina. Christian theology for a postmodern age*), Grand Rapids: Eerdmans 2005, xvii+388 s.
- 2006 *Gregory of Nazianzus. Images and Reflections*. Ed. Jostein Børtnes & Tomas Hägg. København: Museum Tusulanum 2006, 350 s. [Forkortet: *Gregory of Nazianzus* 2006].
- 2006 BØRTNES, Jostein: *Introduction – Prompting for meaning in Gregory's rhetoric*, i: *Gregory of Nazianzus* 2006, 9–17.
- 2006 BØRTNES, Jostein: *Rhetoric and mental images in Gregory*, i: *Gregory of Nazianzus* 2006, 37–57.
- 2006 BØRTNES, Jostein: *Eikon Theou. Meanings of Likeness in Gregory of Nazianzus*, i: *Studia Patristica* 41, Louvain 2006, 287–292.
- 2006 HÄGG, Tomas: *Gregory of Nazianzus, A New Lease of Life for the Second Sophistic*, i: *Suncarmata. Studies in Honour of Jan Fredrik Kindstrand*, ed. Sten Eklund, (*Studia Graeca Upsaliensia* 21), Uppsala: Uppsala University 2006, 113–127.



- 2006 HÄGG, Tomas: Playing with Expectations – Gregory’s funeral orations on his brother, sister and father, i: *Gregory of Nazianzus* 2006, 133–151.
- 2006 RUBENSON, Samuel: The Cappadocians on the Areopagus, i: *Gregory of Nazianzus* 2006, 113–132.
- 2006 TOLLEFSEN, Torstein Theodor: Theosis according to Gregory, i: *Gregory of Nazianzus* 2006, 257–270.

### Gregor af Nyssa

- 2005 CHRISTIANSEN, Jørgen Ledet: En homili af Gregor, Biskop af Nyssa – på den dag, der i kappadokiernes område kaldes episzomenh, og som er vor Herre Jesu Kristi optagelse i himlen, i: *Et blandet bæger. Studier tilegnet Finn O. Hvidberg-Hansen*, red. af Pernille Carstens m.fl., København: Anis 2005, 45–54.
- 2005 OJELL, Ari: Jesus Christ as Mediator, Archetype and Prototype in the Light of Anthropology of St. Gregory of Nyssa’s Trinitarian Context, i: *Jesus Christ in St. Gregory of Nyssa’s Theology*, ed. Elias D. Moutsoulas, Athens 2005, 441–472.
- 2006 OJELL, Ari: The Constitutive Elements of the Apophatic System of Gregory of Nyssa, i: *Studia Patristica* 41, Leuven 2006, 397–402.
- 2006 OJELL, Ari: Teología apofática, i: *Diccionario de San Gregorio de Nisa*, dirs. L.F. Mateo-Seco & G. Maspero, Burgos 2006, 827–835.
- 2006 RUBENSON, Samuel: The Cappadocians on the Areopagus, i: *Gregory of Nazianzus* 2006, 113–132.
- 2006 TOLLEFSEN, Torstein: The Divine Energeia according to St Gregory of Nyssa, i: *Philotheos – International Journal for Philosophy and Theology* 6 (2006), 165–172.
- 2006 TOLLEFSEN, Torstein: St. Gregory of Nyssa’s Concept of Hypostasis, i: *Church Studies* 3 (The Centre of Church Studies, Nis, Serbia 2006).
- 2007 Gregor af Nyssa: [Makrinus Liv, Om Sjælen og Opstandelsen, Den Kateketiske Tale]. Oversættelse og indledning ved Jørgen Ledet Christiansen. (Antikken og kristendommen 5), København: Anis 2007, 240 s.
- 2007 OJELL, Ari: One Word, One Body, One Voice. *Studies in Apophatic Theology and Christocentric Anthropology in Gregory of Nyssa*. Diss., Helsinki 2007.
- 2007 OJELL, Ari: Contemplation of the Divine Word and the Law of Worship in Gregory of Nyssa’s *Contra Eunomium III*, i: *La contemplazione cristiana, esperienza e dottrina*, ed. L. Touze, Città del Vaticano 2007, 285–299.
- 2007 OJELL, Ari: Service or Mastery? ‘Theology’ in Gregory of Nyssa’s *Contra Eunomium II*, i: *Gregory of Nyssa, Contra Eunomium II*, ed. L. Karfiková m.fl., Leiden 2007, 473–484.

### Gregor af Tours

- 2007 PETERSEN, Erik: Fragmentum Gregorianum Hauniense – om et fragment af Gregorius’ *Historiae* og dets historie, i: *Fund og Forskning i Det kongelige Biblioteks samlinger* 46 (2007), 7–36.
- 2008 HAVERLING, Gerd V. M.: Gregorius av Tours och antikens slut, i: *Förbistringar och förklaringar – festskrift till Anders Piltz*, red. Per Beskow m.fl., Lund 2008, 311–319.

### Hermas

- 2007 HELLHOLM, David: Deliberations on the Nature of the Church in the Shepherd of Hermas, i: *TTK* 78 (2007), 283–297.

## Hieronymus

- 2008 HIDAL, Sten: Hieronymus och hebreiskan, i: Förbistringar och förklaringar – festskrift till Anders Piltz, red. Per Beskow m.fl., Lund 2008, 336–342.

## Ignatius

- 2005 ISACSON, Mikael: Follow Your Bishop! Rhetorical Strategies in the Letters of Ignatius of Antioch, i: The Formation of the Early Church 2005, 317–340.
- 2005 MYLLYKOSKI, Matti: Wild Beasts and Rabid Dogs. The Riddle of the Heretics in the Letters of Ignatius, i: The Formation of the Early Church 2005, 341–377.
- 2008 RUNESSON, Anders: Inventing Christian Identity – Paul, Ignatius, and Theodosius I, i: Exploring early Christian Identity, ed. Bengt Holmberg, Tübingen 2008, 59–92.

## Irenæus

- 2006 JACOBSEN, Anders-Christian: The Constitution of Man According to Irenaeus and Origen, i: Körper und Seele, ed. B. Feichtinger m.fl., München: K.G. Saur 2006, 67–94.

## Isak af Ninive

- 2005 Isak av Nineve: Med fruktan som drivkraft. [Oversat af] Patrik Hagman, i: Pilgrim (3/2005), 44–47.
- 2008 Isak av Nineve: Beträktelse över helvetet. Övers. Bo Holmberg, i: SPB 5 (2008), 239–245.
- 2008 HAGMAN, Patrik: Understanding Asceticism. Body and Society in the Asceticism of St. Isaac of Nineveh. Åbo: Åbo Akademi 2008, 279 s. [Diss. ved Åbo Akademi].
- 2008 HAGMAN, Patrick: St. Isaac of Nineveh and the Messalians, i: Mystik - Metapher - Bild. Beiträge des VII. Makarios-Symposiums, ed. Martin Tamcke, Göttingen: Göttingen Univ.-Verl. 2008, 55–66.

## Johannes Chrysostomos

- 2005 DAGEMARK, Siver: John Chrysostom the monk-bishop. A Comparison between Possidius' and Palladius' Pictures of a bishop, i: Giovanni Crisostomo, Oriente e occidente tra IV e V secolo, (Studia Ephemeridis Augustinianum 93/2), Roma 2005, 933–1031.
- 2007 DAMGAARD, Finn: Skygger og allegori. Origenes' og Chrysostomos' homilier over Isaks ofring. (Patristik 5), 2007, 26 s. Internetpublikation: [www.patristik.dk/Patristik5.pdf](http://www.patristik.dk/Patristik5.pdf).
- 2008 Johannes Chrysostomos: Homilia 20 över Efesierbrevet 5:23–33. Övers. av Samuel Rubenson, i: Pilgrim 15.2 (2008), 44–47.
- 2008 WITAKOWSKI, Witold: The Etiopic Life of John Chrysostom, i: Chrysostomosbilder in 1600 Jahren. Facetten der Wirkungsgeschichte eines Kirchenvaters, ed. W. Walraff & R. Brändle, (Arbeiten zur Kirchengeschichte 105), Berlin 2008, 223–231.

## Johannes Damaskenos

- 2008 Johannes Damaskos: Tre försvarstal mot dem som förkaster de heliga bilderna. Svensk översättning av Olof Andrén. Inledning av Anne Karahan. Skellefteå: Artos 2008, 176 s.

## Johannes Klimakos

- 2006 JOHNSÉN, Henrik Rydell: Rhetoric and Ascetic Ascent in The Ladder of John Climacus, i: Studia Patristica 39, Louvain 2006, 393–398.

- 2007 JOHNSÉN, Henrik: Reading John Climacus. Rhetorical Argumentation, Literary Convention and the Tradition of Monastic Formation. Ph.d.-afhandling ved Lunds Universitet, 8. dec. 2007, 303 s.
- 2008 Johannes Klimakos: Ur Den gudomliga stegen. Övers. Henrik Rydell Johnsén, i: SPB 5 (2008), 221–238.
- 2008 JOHNSÉN, Henrik Rydell: Under textens yta. Johannes Klimakos' Den gudomliga stegen och den antika bildningen, i: MCPL 23 (Lund 2008), 49–59.

### Johannes Philoponos

- 2005 ELWESKIÖLD, Birgitta: John Philoponus against Cosmas Indicopleustes. A Christian Controversy on the Structure of the World in Sixth-Century Alexandria. Lund: Dept. of Classics and Semitics 2005, xiv+142 s. [Diss. ved Lund Univ. 2005, internetpublikation].

### Justin

- 2006 ULRICH, Jörg: Justin Martyr, i: Til forsvar for kristendommen, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 85–106.
- 2007 SKARSAUNE, Oskar: Jewish Christian Sources Used by Justin Martyr and Some Other Fathers, i: Jewish Believers in Jesus 2007, 379–416.
- 2007 SKARSAUNE, Oskar: Justin and his Bible, i: Justin Martyr and His Worlds, ed. P. Foster & S. Parvis, Minneapolis 2007, 53–76 & 179–187.

### Kerinthos

- 2005 MYLLYKOSKI, Matti: Cerinthus, i: A Companion to Second-Century Christian »Heretics« 2005, 213–246.

### Kosmas Indikopleustes

- 2005 ELWESKIÖLD, Birgitta: John Philoponus against Cosmas Indicopleustes. A Christian Controversy on the Structure of the World in Sixth-Century Alexandria. Lund: Dept. of Classics and Semitics 2005, xiv+142 s. [Diss. ved Lund Univ. 2005, internetpublikation].

### Makarios den ældre

- 2008 NISSILÄ, Keijo: Über die geistliche Perle (Makarios, Logos 10), i: Mystik – Metapher – Bild. Beiträge des VII. Makarios-Symposiums, ed. Martin Tamcke, Göttingen: Göttingen Univ.-Verl. 2008, 19–28.

### Markion

- 2005 RÄISÄNEN, Heikki: Marcion, i: A Companion to Second-Century Christian »Heretics« 2005, 100–124.

### Maximos Bekender

- 2005 TOLLEFSEN, Torstein: St. Maximus the Confessor. Philosopher or Theologian? i: Byzantino-Nordica 2004, Papers presented at the international symposium of Byzantine studies held on 7–11 May 2004 in Tartu, Estonia, (Acta Societatis Morgensternianae II), Tartu: Tartu University Press 2005, 73–79.
- 2006 TOLLEFSEN, Torstein: The Mystery of Christ as a Key to the Cosmology of St. Maximus the Confessor, i: Studia Patristica 42, Louvain 2006, 255–258.

- 2008 ALFVSVÅG, Knut: God's fellow workers. The understanding of the relationship between the human and the divine in Maximus Confessor and Martin Luther, i: *Studia Theologica* 62 (2008), 175–193.
- 2008 TOLLEFSEN, Torstein T.: *The Christocentric cosmology of St Maximus the Confessor.* (Oxford early Christian Studies), Oxford: Oxford University Press 2008, viii+243 s.

#### Melito af Sardes

- 2005 WIFSTRAND, Albert: *The Homily of Melito on the Passion*, i: Albert Wifstrand, *Epochs and Styles. Selected Writings on the New Testament, Greek Language og Greek Culture in the Post-Classical Era*, Tübingen 2005. [Original 1948].
- 2005 AASGAARD, Reidar: *Among Gentiles, Jews and Christians. Formation of Christian Identity in Melito of Sardes*, i: *Religious Rivalries and the Struggle for Success in Sardis and Smyrna*, ed. R. Aschough, Waterloo: Wilfred Laurier University Press 2005, 268–293.

#### Minucius Felix

- 2006 MATHIASSEN, Svend Erik: *Minucius Felix, Octavius*, i: *Til forsvar for kristendommen*, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 269–288.

#### Muratoris Kanon

- 2006 HALLBÄCK, Geert: *Muratoris Kanon. Indledning – Oversættelse – Kommentar*, i: *Kanon* 2006, 143–167.

#### Origenes

- 2006 Origenes: *Uddrag af De principiis IV.1.1–6 og Philokalia XXIII.7–8.* [Oversat af Anders-Christian Jacobsen], i: *Nåden og den frie vilje*, red. af Bo Kristian Holm og Else Marie Wiberg Pedersen, København: Anis 2006, 58–64.
- 2006 JACOBSEN, Anders-Christian: *The Constitution of Man According to Irenaeus and Origen*, i: *Körper und Seele*, ed. B. Feichtinger m.fl., München: K.G. Saur 2006, 67–94.
- 2006 JACOBSEN, Anders-Christian: *Frihed og forsyn i Origenes' teologi*, i: *Nåden og den frie vilje*, red. af Bo Kristian Holm og Else Marie Wiberg Pedersen, København: Anis 2006, 39–64.
- 2007 *Three Greek Apologists / Drei griechische Apologeten: Origen, Eusebius & Athanasius.* Ed. Anders-Christian Jacobsen & Jörg Ulrich. (Early Christianity in the Context of Antiquity 3), Frankfurt am Main: Peter Lang 2007, 214 s.
- 2007 DAMGAARD, Finn: *Skygger og allegori. Origenes' og Chrysostomos' homilier over Isaks ofring.* (Patristik 5), 2007, 26 s. Internet: [www.patristik.dk/Patristik5.pdf](http://www.patristik.dk/Patristik5.pdf).
- 2007 JACOBSEN, Anders-Christian: *Apologetics in Origen*, i: *Three Greek Apologists*, ed. Anders-Christian Jacobsen & Jörg Ulrich, (Early Christianity in the Context of Antiquity 3), Frankfurt am Main 2007, 11–48.
- 2007 KRISTIANSEN, Ståle Johannes: *Logos og tidligkristen historieforståelse. En studie over Origenes av Alexandria og hans verk Contra Celsum.* Hovedopgave i idéhistorie, Universitetet i Oslo 2007, 112 bl.
- 2008 JACOBSEN, Anders-Christian: *Freedom and Providence in Origen's Theology*, i: *Journal of Church Studies* 4 (Nis, Serbia 2008), 65–77.
- 2008 JACOBSEN, Anders Lund: *Genesis 1–3 as Source for the Anthropology of Origen*, i: *Vigiliae Christianae* 62 (2008), 213–232.

2008 KRISTIANSEN, Ståle Johannes: Origenes – kirkefedrenes lærer, i: Tidsskrift for Kirkelig fornyelse (1/2008), 32–42.

#### Pachomios

2008 Pachomios liv, kapitel 1–30. Övers. Per Beskow & Samuel Rubenson, i: SPB 5 (2008), 123–141.

2008 Pachomios regel. Övers. Bengt Ellenberger, i: SPB 5 (2008), 35–58.

#### Palladius

2005 DAGEMARK, Siver: John Chrysostom the monk-bishop. A Comparison between Possidius' and Palladius' Pictures of a bishop, i: Giovanni Crisostomo, Oriente e occidente tra IV e V secolo, (Studia Ephemeridis Augustinianum 93/2), Roma 2005, 933–1031.

#### Possidius

2005 DAGEMARK, Siver: John Chrysostom the monk-bishop. A Comparison between Possidius' and Palladius' Pictures of a bishop, i: Giovanni Crisostomo, Oriente e occidente tra IV e V secolo, (Studia Ephemeridis Augustinianum 93/2), Roma 2005, 933–1031.

#### Prudentius

2006 VERDONER, Marie: Cultural Negotiations in the Psychomachia of Prudentius, i: Beyond Reception 2006, 227–244.

#### Romanos

2006 ALVETEG, Kristina: In Silence we Speak. Romanos Melodos and Mary at the Cross, i: Studia Patristica 42, Louvain 2006, 279–284.

2006 ARENTZEN, Thomas: »Kom og ta del!« – Romanos' Julehymne og dens liturgiske kontekst, i: NTT 107 (2006), 122–137.

#### Severian af Gabala

2008 LEHMANN, Henning: Students of the Bible in 4th and 5th Century Syria. Seats of Learning, Sidelights and Syriacisms. Århus: Aarhus University Press 2008, 256 s. [Heri følgende artikler om Severian af Gabala: New Identifications of Texts in Armenian Translation (s. 67–76); Fragments of the Aucher Collection in Galata MS 54 (s. 95–105); What Translators Veil and Reveal (s. 141–153); The Noble Art of Abbreviating in the Light of some Texts attributed to Severian of Gabala (s. 155–169); Severian Cento No. 2 in MS Galata 54 (s. 217–227)].

#### Shenute af Atripe

2006 FRANDBEN, Paul John: Shenute. En egyptisk Elias, i: Papyrus 26 (2006, nr. 2), 36–45.

#### Tatian

2006 FALKENBERG, René: Tatian – apologet og kætter, i: Til forsvar for kristendommen, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 107–124.

#### Tertullian

2006 WILLERT, Niels: Tertullian, i: Til forsvar for kristendommen, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 233–268.

## Theodoret

- 2005 LEHMANN, Henning: Havde Mellemøsten en middelalder? Nogle kirkehistoriske observationer med udgangspunkt i begrebsparret »græker-barbar« (især hos Theodoret af Kyrrhos), i: DTT 68 (2005), 46–64.
- 2008 LEHMANN, Henning: Students of the Bible in 4th and 5th Century Syria. Seats of Learning, Sidelights and Syriacisms. Århus: Aarhus University Press 2008, 256 s. [Herunder især artiklen: What was Theodoret's Mother Tongue? (s. 187–216)].

## Theophilos

- 2006 ENGBERG, Jakob: Theofilus, i: Til forsvar for kristendommen, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 153–185.

## Titus af Bostra

- 2005 PEDERSEN, Nils Arne: Kendskabet til Titus af Bostra i syrisk litteratur, i: Et blandet bøger. Studier tilegnet Finn O. Hvidberg-Hansen, red. af Pernille Carstens m.fl., København: Anis 2005, 179–193.
- 2006 PEDERSEN, Nils Arne: Titus of Bostra in Syriac Literature, i: Laval théologique et philosophique 62 (2006), 359–367.

## Valentinos

- 2005 DUNDERBERG, Ismo: The School of Valentinus, i: A Companion to Second-Century Christian »Heretics« 2005, 64–99.
- 2005 DUNDERBERG, Ismo: Valentinian Views about Adam's Creation. Valentinus and the Gospel of Philip, i: Lux Humana, Lux Aeterna. FS Lars Aejmelaeus, ed. Antti Mustakallio m.fl., (Publications of the Finnish Exegetical Society 89), Helsinki 2005, 509–527.
- 2006 DUNDERBERG, Ismo: From Thomas to Valentinus. Genesis Exegesis in the Fragment 4 af Valentinus and Its Relationship to the Gospel of Thomas, i: Thomasine Traditions 2006, 221–237.
- 2008 DUNDERBERG, Ismo: Beyond Gnosticism. Myth, Life and Society in the School of Valentinus. New York: Columbia University Press 2008, 307 s.

## Zacharias Rhetor / Scholasticus

- 2006 STEPPA, Jan-Eric: Anti-Chalcedonianism, Hellenic Religion and Heresy in Zacharias Scholasticus' Life of Severus, i: Studia Patristica 42, Louvain 2006, 249–254.
- 2008 Zachariah of Mytilene: The life of Severus. Translated with introduction by Lena Ambjörn. (Texts from Christian late antiquity 9), Piscataway, NJ: Georgias Press 2008, vii+123 s.

## B. SÆRLIGE EMNER

### 1. BIBELN SOM HELHED

#### Kanon

- 2005 BOKEDAL, Tomas: *The Scriptures and the Lord. Formation and Significance of the Christian Biblical Canon. A Study in Text, Ritual and Interpretation.* Lund: Lund University 2005, 374 s. [Diss. Lund 2005].
- 2006 Kanon. Bibelens tilblivelse og normative status. Festskrift til Mogens Müller i anledning af 60-års-fødselsdagen den 25. januar 2006. Red. af Troels Engberg-Pedersen m.fl., (Forum for Bibelsk Eksegese 15), Kbh.: Museum Tusulanum 2006, 442 s.
- 2006 HALLBÄCK, Geert: *Muratoris Kanon. Indledning – Oversættelse – Kommentar*, i: *Kanon* 2006, 143–167.
- 2006 TRONIER, Henrik: *Ad kanons vildveje. En personlig og universel historie om eksegetisk liv i kanons vold*, i: *Kanon* 2006, 229–241.

#### Fortolkningshistorie

- 2007 JACOBSEN, Anders-Christian: *Skriftsyn og metode i oldkirken*, i: *Skriftsyn og metode – Om den nytestamentlige hermenetik*, (Dansk Kommentar til Det nye Testamente 1), 2. rev. udg., ed. Sigfred Pedersen, Århus 2007, 46–85.
- 2007 RÖNNEGÅRD, Per: *Threads and Images. The Use of Scripture in Apophthegmata Patrum.* Lund: Lund University 2007, 244 s. [Ph.d.-afhandling, Lund 2007].

### 2. DET GAMLE TESTAMENTE

#### Kanon

- 2006 MÜLLER, Mogens: *Septuaginta som kanonisk udgave af Det Gamle Testamente*, i: *Kanon* 2006, 11–25.

#### Fortolkningshistorie

- 2006 DUNDERBERG, Ismo: *From Thomas to Valentinus. Genesis Exegesis in the Fragment 4 af Valentinus and Its Relationship to the Gospel of Thomas*, i: *Thomasine Traditions* 2006, 221–237.
- 2007 DAMGAARD, Finn: *Skygger og allegori. Origenes' og Chrysostomos' homilier over Isaks ofring.* (Patristik 5), 2007, 26 s. Internetpublikation: [www.patristik.dk/Patristik5.pdf](http://www.patristik.dk/Patristik5.pdf).
- 2008 JACOBSEN, Anders Lund: *Genesis 1–3 as Source for the Anthropology of Origen*, i: *Vigiliae Christianae* 62 (2008), 213–232.

### 3. DET NYE TESTAMENTE

#### Generelt

- 2005 BYRSKOG, Samuel: *Från hågkomst till litteratur – Evangelierna i den tidiga kyrkan*, i: *MCPL* 20 (Lund 2005), 23–33.
- 2005 HÄGG, Thomas: *Evangelierna som biografier*, i: *MCPL* 20 (Lund 2005), 44–56.

## Kanon

- 2005 HALLBÄCK, Geert: Kanon mellem afgrænsning og mangfoldighed. Om Det Nye Testamente som betydningsdannelse, i: *Litteraturen og det hellige. Urtekst – Intertekst – Kontekst*, red. af Ole Davidsen, (*Acta Jutlandica LXXX,1*), Århus: Aarhus Universitetsforlag 2005, 376–384.
- 2005 MARJANEN, Antti: Montanism and the Formation of the New Testament Canon, i: *The Formation of the Early Church* 2005, 239–263.
- 2007 HALLBÄCK, Geert: Kanondannelse og kætteri, i: *Bibliana* 8.1 (2007), 5–10.
- 2008 HALLBÄCK, Geert: Kanondannelse og kætteri, i: *Lone Fatum m.fl., Den hemmelige Jesus*, København: Alfa 2008, 19–44.

## Fortolkningshistorie

- 2006 KIEFFER, René: Lignelsen om den barmhjertige samaritaner – som kirkefædrene udlagde teksten, i: *Bibliana* 7.2 (2006), 23–28.
- 2008 MÜLLER, Mogens: The Expression »Son of Man« and the Development of Christology. A History of Interpretation. London: Equinox Publishing 2008, xv+518 s.
- 2008 MÜLLER, Mogens: ”Menneskesønnen” – en søn af et menneske eller af Mennesket. Mellem spirende ortodoksi og gnosticisme. (*Patristik* 8), 2008, 23 s. Internetpublikation: [www.patristik.dk/Patristik8.pdf](http://www.patristik.dk/Patristik8.pdf).
- 2008 SUNDKVIST, Mikael: The Christian Laws in Paul – reading the Apostle with Early Greek Interpreters. Joensuu: University of Joensuu 2008, 316 s. [Disp. ved Joensuu Universitet.].

## 4. APOKRYFER

### Apokryfer generelt

- 2006 OLSSON, Birger: »Så lyder Herrens ord«. Om apokryferne som helig skrift, i: *Kanon* 2006, 281–294.
- 2007 OLSEN, Peter: Jesus & apokryferne. Historisk eller gnostisk kristendom. Logos Media 2007, 150 s.

### Apokryfe evangelier

- 2005 HÄGG, Tomas: Evangelierne som biografier, i: *MCPL* 20 (Lund 2005), 44–56.
- 2006 SKARSAUNE, Oskar: Jewish-Christian Gospels – Which and how many? i: *Ancient Israel, Judaism, and Christianity in contemporary perspective. Essays in memory of Karl-John Illman*, ed. by Jacob Neusner [et al.], Lanham, Md. 2006, 393–408.
- 2007 MÜLLER, Mogens: Jesus-billedets vilde vækst. Fra Det Nye Testamente til de apokryfe evangelier, i: *Bibliana* 8.1 (2007), 11–16.
- 2007 PAGELS, Elaine: De gnostiske evangelier. Evangelierne som Kirken holdt skjult. Oversættelse Torbjørn Bergane. Oslo: Lille måne 2007, 221 s. [1. norske utgaven, Oslo 1980].
- 2008 NIELSEN, Jesper Tang: Da Jesus blev barn. Jesu fødsel og barndom i de apokryfe evangelier, i: *Lone Fatum m.fl., Den hemmelige Jesus*, København: Alfa 2008, 45–77.
- 2008 NIELSEN, Jesper Tang: Korset som frelser. Fremstillingen af Jesu lidelse i de apokryfe evangelier, i: *Lone Fatum m.fl., Den hemmelige Jesus*, København: Alfa 2008, 79–112.



## Apokryfe apostelakter

- 2008 FATUM, Lone: Hvad der videre hændte. Kristus, køn og kvindefigurer i Apostelakterne, i: Lone Fatum m.fl., *Den hemmelige Jesus*, København: Alfa 2008, 159–202.

## Filipsevangeliet

- 2005 DUNDERBERG, Ismo: Valentinian Views about Adam's Creation. Valentinus and the Gospel of Philip, i: *Lux Humana, Lux Aeterna*. FS Lars Aejmelæus, ed. Antti Mustakallio m.fl., (Publications of the Finnish Exegetical Society 89), Helsinki 2005, 509–527.
- 2006 THOMASSEN, Einar: Gos. Philip 67:27–30, not 'in a mystery', i: *Coptica – Gnostica – Manichaica*. Mélanges offert à Wolf-Petger Funk, red. L. Painchaud & P.-H. Poirier, (Bibliothèque Copte de Nag Hammadi, Études 7), Louvain: Éditions Peeters 2006, 925–939.
- 2007 LUNDHAUG, Hugo: »There is a Rebirth and an Image of Rebirth«. A Cognitive Poetic Analysis of Conceptual and Intertextual Blending in the Exegesis on the Soul (NHC II,6) and the Gospel of Philip (NHC II,3). Ph.d.-afhandling ved Universitetet i Bergen 2007.
- 2008 LUNDHAUG, Hugo: Fødsel, transformation og opstandelse som en Kristus. Filipsevangeliets rituelle fortolkning af Johannesevangeliet, i: *Mellem venner og fjender* 2008, 267–298.

## Hebræerevangeliet

- 2005 LUOMANEN, Petri: On the Fringes of Canon. Eusebius' View of the »Gospel of the Hebrews«, i: *The Formation of the Early Church* 2005, 265–281.

## Jakob

- 2008 HYLDAHL, Jesper: Engang slave for den retfærdige gud, nu løskøbt. Udfordringen fra Jakob og Jakobs apokalypse, i: *DTT* 71 (2008), 100–113.

## Johannesapokryfen

- 2008 GILHUS, Ingvild Sælid: Sacred Marriage and Spiritual Knowledge. Relations between Carnality and Salvation in the Apocryphon of John, i: *Sacred Marriages. The Divine-Human Sexual Metaphor from Sumer to Early Christianity*, ed. Martti Nissinen & Risto Uro, Wiona Lake: Eisenbrauns 2008, 487–510.

## Judasevangeliet

- 2006 COCKBURN, Andrew: Judasevangeliet, i: *National Geographic Danmark*, 2006/4, 18–35.
- 2006 FRANDBSEN, Paul John: Judasevangeliet. *Dansk Ægyptologisk Selskab* 2006, 11 s.
- 2006 FRANDBSEN, Paul John: Judasevangeliet, i: *Papyrus* 2006, 34–43.
- 2006 Juudaksen evankeliumi. [Judasevangeliet oversat til finsk af] Antti Marjanen & Ismo Dunderberg. Helsinki: WSOY 2006.
- 2006 PEDERSEN, Nils Arne: Fortolkningen af Judas og Jesus, i: *Præsteforeningens Blad* 96 (2006), 362–370.
- 2007 Judasevangeliet fra Codex Tchacos. Red. av Rodolphe Kasser, Marvin Meyer og Gregor Wurst. [Oversetter Grete Helene Moen]. Oslo: Lille måne 2007, 152 s.
- 2007 BAK, Tilde, og BRIX, Katrine: Judasevangeliet fra Codex Tchacos, i: *Bibliana* 8.1 (2007), 31–58.
- 2007 HAUF, Monica: Judas Iskariot – sviker eller ven? Bakgrunnen for det nyoppdagede Judasevangeliet. Oversatt av Tom Heide. Oslo: Orion 2007, 235 s.

- 2007 NIELSEN, Jesper Tang: Jesus' lidelse på godt og ondt. Judasevangeliets populære polemik, i: *Bibliana* 8.1 (2007), 24–30.
- 2007 NIELSEN, Jesper Tang: Judasevangeliet – fundet til tiden, i: *Sfinx* 30 (2007), 10–15.
- 2008 Mellem venner og fjender. En folkebog om Judasevangeliet, tidlig kristendom og gnosis. Red. af Anders Klostergaard Petersen, Jesper Hyldahl og Einar Thomassen. (*Antikken & Kristendommen* 6), København: Anis 2008, 336 s.
- 2008 FALKENBERG, René: Judasevangeliet. [Oversættelse og sproglige noter], i: *Mellem venner og fjender* 2008, 15–38.
- 2008 FALKENBERG, René: Kongerigets hemmeligheder, i: *Mellem venner og fjender* 2008, 119–142.
- 2008 MAGNUSSON, Jörgen: Judasevangeliet. Text, budskab och historisk bakgrund. Lund: Arcus Förlag 2008, 159 s.
- 2008 NIELSEN, Jesper Tang: Kampen om sandheden. [Anmeldelse af »Mellem venner og fjender«], i: *Præsteforeningens Blad* 98 (2008), 964–970.
- 2008 PEDERSEN, Nils Arne: Historien om Judasevangeliet, i: *Mellem venner og fjender* 2008, 81–118.
- 2008 PETERSEN, Anders Klostergaard: Genskrevet Skrift, i: *Mellem venner og fjender* 2008, 39–80.
- 2008 THOMASSEN, Einar: Is Judas Really the Hero of the Gospel of Judas? i: *The Gospel of Judas in Context*, ed. Madeleine Scopello, (*Nag Hammadi and Manichaean Studies* 62), Leiden 2008, 157–170.
- 2008 THOMASSEN, Einar: Judasevangeliet og gnosticisken, i: *Mellem venner og fjender* 2008, 143–166.

### Mariaevangeliet

- 2007 FATUM, Lone: Maria Magdalene, Frelserens apokryfe kæreste, i: *Bibliana* 8.1 (2007), 17–23.
- 2008 FATUM, Lone: Maria Magdalene. Frelserens kæreste – skøge eller åndelig idealfigur, i: Lone Fatum m.fl., *Den hemmelige Jesus*, København: Alfa 2008, 113–157.

### Sandhedens evangelium

- 2006 MAGNUSSON, Jörgen: Rethinking the Gospel of Truth. A Study of its Eastern Valentinian Setting. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis 2006, 189 s. [Diss. ved Uppsala Univ. 2006].
- 2007 THOMASSEN, Einar: [Introduction to] The Gospel of Truth, i: *The Nag Hammadi Scriptures, The International Edition*, ed. by Marvin Meyer, New York: Harper Collins 2007.
- 2007 THOMASSEN, Einar: L'Évangile de la vérité (NH I,3; XII,2) [Teksten oversat af A. Pasquier, indledning og kommentar ved Einar Thomassen], i: *Écrits gnostiques. La bibliothèque de Nag Hammadi*, ed. Jean-Pierre Mahé & Paul-Hubert Poirier, (*Bibliothèque de la Pléiade* 538), Paris: Gallimard 2007, 43–84.

### Thomasevangeliet

- 2006 Thomasevangeliet. Översatt med inledning av Søren Giversen, svensk översättning Åsa Oja. Tyresö: Vision & Missions förlag 2006, 135 s.
- 2006 Thomasine Traditions in Antiquity. The Social and Cultural World of the Gospel of Thomas, ed. by Jon Ma. Asgeirsson, April D. DeConick and Risto Uro. (*Nag Hammadi and Manichaean Studies* 59), Leiden: Brill 2006, xix+307 s.
- 2006 ASGEIRSSON, Jon Ma.: Conflicting Epic Worlds, i: *Thomasine Traditions* 2006, 155–174.

- 2006 DUNDERBERG, Ismo: *The Beloved Disciple in Conflict? Revisiting the Gospels of John and Thomas*. New York: Oxford University Press 2006, xiii+249 s.
- 2006 DUNDERBERG, Ismo: *From Thomas to Valentinus. Genesis Exegesis in the Fragment 4 of Valentinus and Its Relationship to the Gospel of Thomas*, i: *Thomasine Traditions* 2006, 221–237.
- 2006 LUOMANEN, Petri: »Let Him Who Seeks Continue Seeking«. *The Relationship Between Jewish-Christian Gospels and the Gospel of Thomas*, i: *Thomasine Traditions* 2006, 119–153.
- 2006 MARJANEN, Antti: *The Portrait of Jesus in the Gospel of Thomas*, i: *Thomasine Traditions* 2006, 209–219.
- 2006 URO, Risto: *The Social World of the Gospel of Thomas*, i: *Thomasine Traditions* 2006, 19–38.
- 2008 TSIPARIS, Agneta Enermalm: *Söka och finna i Thomasevangeliet*, i: *Förbistringar och förklaringar – festskrift till Anders Piltz*, red. Per Beskow m.fl., Lund 2008, 617–624.

## 5. LITURGI

### Generelt

- 2007 FRØYSHOV, Stig R.: *The Early Development of the Eight Mode Liturgical System in Jerusalem*, i: *St. Vladimir's Theological Quarterly* 51 (2007), 139–178.
- 2007 FRØYSHOV, Stig R.: *The Cathedral-Monastic Distinction Revisited. Part I: Was Egyptian Desert Liturgy a Pure Monastic Office*, i: *Studia Liturgica* 37 (2007), 198–216.
- 2007 URO, Risto: *Gnostic Rituals from a Cognitive Perspective*, i: *Explaining Christian Origins and Early Judaism. Contributions from Cognitive and Social Science*, red. Petri Luomanen m.fl., (Biblical Interpretation Series 89), Leiden: Brill 2007, 115–137.

### Gudstjeneste

- 2005 EKENBERG, Anders: *Den äldsta kristna gudstjänsten – den poetisk-musikaliska dimensionen*, i: *Imago Dei* 2005, 75–96.
- 2006 FRØYSHOV, Stig R.: *Søndagsnattens vigilie i Jerusalems oppstandelseskirke – biskoppelig og monastisk*, i: *MCPL* 21 (Lund 2006), 39–52.

### Kirkeår og perikopeordninger

- 2005 ENGBERG, Sysse G.: *Les lectionnaires grecs*. Paris 2005. Internetpublikation fra IRHT i Paris: [http://aedilis.irht.cnrs.fr/liturgie/05\\_1.htm](http://aedilis.irht.cnrs.fr/liturgie/05_1.htm).
- 2006 ENGBERG, Sysse Gudrun: *The Prophetologion and the Triple-lection Theory. The Genesis of af Liturgical Book*, i: *Bollettino della Badia Greca di Grottaferrata, terza serie, vol. 3 (Rom-Grottaferrata 2006)*, 67–91. [fra samleværket: *The Current State of Byzantine Musical Studies. After 75 Years of Monumenta Musicae Byzantinae, Acts of the International Conference held at Carlsberg Academy, Copenhagen, 16 – 17 Juni, 2006*].
- 2007 ANDERSEN, Knud Tage: *Påskekalendere i Oldkirken. En historisk undersøgelse af den kristne påskekalenders tilblivelse og dens udvikling fra patriark Demetrios' tid (188–230) frem til Dionysios den Lille 95-års påsketavle (532)*. Ph.d.-afhandling ved Aarhus Universitet. Forsvar 23. aug. 2007.
- 2008 ENGBERG, Sysse: *Profetologion og tre-læsningsteorien. Om tilblivelsen af en liturgisk bog*. (Patristik 9), 2008, 33 s. Internetpublikation: [www.patristik.dk/Patristik9.pdf](http://www.patristik.dk/Patristik9.pdf).

- 2008 LØNSTRUP, Gitte: Constructings Myths. The Foundation of Roma Christiana on 29 June, i: *Analecta Romana Instituti Danici* 33 (2008), 19–56. (ARID Online: [www.acdan.it/analecta/analecta.htm](http://www.acdan.it/analecta/analecta.htm)).

### Hymner og musik

- 2005 EKENBERG, Anders: Den äldsta kristna gudstjänsten – den poetisk-musikaliska dimensionen, i: *Imago Dei* 2005, 75–96.
- 2005 PELTOMAA, Leena Mari: Hymnen som teologisk traktat i den kristologiska striden, i: *Imago Dei* 2005, 119–136.
- 2005 PILTZ, Anders: Bild och estetik i den tidiga latinska hymndigtningen, i: *Imago Dei* 2005, 97–118.
- 2007 FRØYSHOV, Stig R.: The Early Development of the Eight Mode Liturgical System in Jerusalem, i: *St. Vladimir's Theological Quarterly* 51 (2007), 139–178.
- 2008 TROELSGÅRD, Christian: A New Source for The Early Octoechos? Papyrus Vindobonensis G.19.934 and its musical implications. Internetpublikation: *Byzantine Musical Culture* 2008, s. 668–679: <http://www.asbmh.pitt.edu/page12/Troelsgard.pdf>

### Bønner, tidebøn

- 2005 FRØYSHOV, Stig R.: Bønnens praksis i den egyptiske ørkenmonastisismen – en innledende studie, i: *NTT* 106 (2005), 147–169.
- 2007 FRØYSHOV, Stig R.: The Cathedral-Monastic Distinction Revisited. Part I: Was Egyptian Desert Liturgy a Pure Monastic Office, i: *Studia Liturgica* 37 (2007), 198–216.

## 6. FROMHEDSLIV

### Generelt

- 2005 URO, Risto: Explaining Early Christian Asceticism. Methodological Considerations, i: *Lux Humana, Lux Aeterna*. FS Lars Aejmelaesus, ed. Antti Mustakallio m.fl., (Publications of the Finnish Exegetical Society 89), Helsinki 2005, 458–474.
- 2008 CLÉMENT, Olivier: Kilder. Kirkefædrene om troens liv. Tekster og kommentarer. Oversat til dansk af Merete Ussing og med et forord af Grethe Livbjerg. Kbh.: Katolsk Forlag 2008, 340 s. [Oversættelse af fransk original: Sources].
- 2008 VIDÉN, Gunhild: Himmelsk brud jordisk mor – Ett kvinnodilemma i tidigkristen tid? i: *Förobstringar och förklaringar – festskrift till Anders Piltz*, red. Per Beskow m.fl., Lund 2008, 695–701.

### Apostle, martyrer og helgener

- 2006 STEPPA, Jan-Eric: Jerusalem och det sanna korset – Bland biskopar, munkar och pilgrimer i skuggan av Chalcedon [Vita Melania], i: *MCPL* 21 (Lund 2006), 53–66.
- 2007 DAHLMAN, Britt: Saint Daniel of Sketis. A Group of Hagiographic Texts. Edited with Introduction, Translation and Commentary. (Studia Byzantina Upsaliensia 10), Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis 2007, 260 s. [Ph.d. afhandling ved Lunds Univ. 2007].
- 2008 [Antonios]: Symeons stylitens liv. Övers. Tomas Hägg, i: *SPB* 5 (2008), 141–158.
- 2008 Eugendus liv. Övers. Elisabeth Göransson i: *SPB* 5 (2008), 159–179.
- 2008 Pachomios liv, kapitel 1–30. Övers. Per Beskow & Samuel Rubenson, i: *SPB* 5 (2008), 123–141.

- 2008 WITAKOWSKI, Witold: The Etiopic Life of John Chrysostom, i: Chrysostomosbilder in 1600 Jahren. Facetten der Wirkungsgeschichte eines Kirchenvaters, ed. W. Walraff & R. Brändle, (Arbeiten zur Kirchengeschichte 105), Berlin 2008, 223–231.

### Munkevæsen

- 2005 FRØYSHOV, Stig R.: Bønnens praksis i den egyptiske ørkenmonastisismen – en innledende studie, i: NTT 106 (2005), 147–169.
- 2005 STEPPA, Jan-Eric: Kristus och Hellas. Bland munkar och magiker i den tidiga kristendomen, i: Kyrkohistorisk årsskrift 2005, 13–22.
- 2007 RUBENSON, Samuel: Arguments and Authority in early Monastic Correspondance, i: Foundations of Power and Conflicts of Authority in Late-Antique Monasticism, red. A. Camplani & G. Filoramo, (Orientalia Lovaniensia Analecta 157), Leuven: Peeters 2007, 75–87.
- 2007 RUBENSON, Samuel: Ascetism and Monasticism, i: The Cambridge History of Christianity, vol. II, ed. A. Casiday & W. Löhr, Cambridge: Cambridge University Press 2007, 637–668.
- 2008 Svenskt patristiskt bibliotek. Huvudred. Samuel Rubenson. Band 5: Asketer och munkar, red. Samuel Rubenson. Skellefteå: Artos & Norma 2008, 272 s. [Forkortet: SPB 5 (2008)].
- 2008 Augustinus regel. Övers. Birgitta Hallding & Per Beskow, i: SPB 5 (2008), 59–69.
- 2008 Pachomios regel. Övers. Bengt Ellenberger, i: SPB 5 (2008), 35–58.
- 2008 OLSEN, Harald: Ørkenvind. Arven fra ørkenens fedre og mødre. Oslo: Verbum 2008, 484 s.
- 2008 RUBENSON, Samuel: Inledning, i: SPB 5 (2008), 11–32.
- 2008 WILLIAMS, Rowan: Stilhed og honningkager. Ørkenens visdom. København: Alfa 2008, 136 s.

## 7. ORGANISATION OG EMBEDE

### Embede

- 2005 BAKKE, Odd Magne: The Episcopal Ministry and the Unity of the Church from the Apostolic Fathers to Cyprian, i: The Formation of the Early Church 2005, 379–408.
- 2005 AASGAARD, Reidar: »Brothers and Sisters in the Faith« – Christian Siblingship as an Ecclesiological Mirror in the First Two Centuries, i: The Formation of the Early Church 2005, 285–316.

## 8. DOGMEHISTORIE OG SYMBOLIK

### Generelt

- 2005 THUNBERG, Lars: Äkta kristendom. Från fornkyrkan till vår tid. Skellefteå: Artos 2005, 504 s. [Især kap. 1, s. 15–32: Några drag ur den traditionella kristendomen].
- 2006 PEDERSEN, Else Marie Wiberg: [Om oldkirkens dogmehistorie], i: Tankens magt. Vestens idehistorie, red. Hans Sigsgaard Jensen m.fl., Kbh. 2006, bind 1, 423–443.

### Nikænum og Athanasianum

- 2008 VILLADSEN, Holger: Nikænum i dansk liturgisk tradition, i: DTT 71 (2008), 1–27.

## Skrift og tradition

- 2007 HVIDT, Niels Christian: *Christian Prophecy. The Post-Biblical Tradition*. Oxford: Oxford University Press 2007, XVIII+418 s. [Diss. Rom 2001. Der er stof fra den oldkirkelige periode s. 73–95].

## Apologetik

- 2006 Til forsvar for kristendommen – tidlige kristne apologeter. Red. af Jakob Engberg, Anders-Christian Jacobsen og Jörg Ulrich. (*Antikken og kristendommen* 4), Frederiksberg: Anis 2006, 379 s.
- 2006 ENGBERG, Jakob: Fordømmelse, kritik og forundring – samtidige hedenske forfatters bedømmelse af kristne og kristendom, i: *Til forsvar for kristendommen*, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 291–328.
- 2006 ENGBERG, Jakob: Appendix – oversættelse af samtidige hedenske forfatters bedømmelse af kristne og kristendom. [Plinius, Trajan, Hadrian, Tacitus, Fronto, Marcus Aurelius, Lukian, Galen], i: *Til forsvar for kristendommen*, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 329–337.
- 2006 PETERSEN, Anders Klostergaard: Apologetik – et Århusprojekt, i: *Præsteforeningens Blad* 96 (2006), 138–145.
- 2006 ULRICH, Jörg: Apologeter og apologetik i det 2. århundrede, i: *Til forsvar for kristendommen*, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 17–61.
- 2006 WILLERT, Niels: *The Reception of Biblical and Graeco-Roman Ethics in the Apologetics of the Early Church*, i: *Beyond Reception* 2006, 89–116.
- 2007 *Three Greek Apologists / Drei griechische Apologeten: Origen, Eusebius & Athanasius*. Ed. Anders-Christian Jacobsen & Jörg Ulrich. (*Early Christianity in the Context of Antiquity* 3), Frankfurt am Main: Peter Lang 2007, 214 s.
- 2007 ENGBERG, Jakob: *Impulsore Chresto. Opposition to Christianity in the Roman Empire c. 50–250 AD*. (*Early Christianity in the Context of Antiquity* 2), Frankfurt am Main: Peter Lang 2007, 349 s. [Bearbejdelse af ph.d.-afhandling fra 2004].
- 2007 KAHLOS, Maijastina: *Debate and Dialogue. Christian and Pagan Cultures, c. 380–430*. (*Ashgate New Critical Thinking*), Aldershot: Ashgate 2007, x+213 s.

## Gudsforståelse

- 2007 MÜLLER, Mogens: *Den sande gudsdyrkelses oprindelse – en skitse*, i: *DTT* 70 (2007), 83–92.

## Antropologi

- 2008 BØRRESEN, Kari Elisabeth: *One God in two Sexes. Gender Models in Formative Christianity and Islam*, i: *Donne tra saperi e potere nella storia delle religioni*, red. Sofia Boesch & Enzo Pace, Brescia: Morcelliani 2008, 89–97.

## Kristologi

- 2005 PELTOMAA, Leena Mari: *Hymnen som teologisk traktat i den kristologiska striden*, i: *Imago Dei* 2005, 119–136.
- 2005 SKARSAUNE, Oskar: *Inkarnasjonen – myte eller faktum?* Oslo: Lunde 2005, 162 s. [Tidl. norsk udgave i 1988].
- 2005 SKARSAUNE, Oskar: *Den ukjente Jesus. Nye kilder til hvem Jesus virkelig var? Da Vinci-koden, Gralsfortellingene, Thomasevangeliet, Q-kilden*. Oslo: Avenir 2005, 246 s.
- 2005 SKARSAUNE, Oskar: *We have found the Messiah. Jewish Believers in Jesus in Antiquity*. (*Mishkan* 45), Jerusalem: Caspari Center for Biblical and Jewish Studies 2005, 128 s.

- 2006 HØJLUND, Asger Chr.: Men han gav afkald. Bidrag til kristologien. (Menighedsfakultetets videnskabelige serie 11), Århus: Kolon 2006, 404 s.
- 2006 SKARSAUNE, Oskar: Den ukendte Jesus – nye kilder til, hvem Jesus egentlig var: Da Vinci mysteriet, gralsfortællingerne, Thomasevangeliet, Q-kilden. Oversat af Alice Andersen. Fredericia: Lohses Forlag 2006, 288 s. [Norsk original: Den ukjente Jesus].
- 2007 STEPPA, Jan-Eric: The Reception of Messianism and the Worship of Christ in the Post-Apostolic Church, i: The Messiah, in *Early Judaism and Christianity*, ed. Magnus Zetterholm, Minneapolis: Fortress Press 2007, 79–116.
- 2007 ZETTERHOLM, Magnus (ed.): The Messiah. In *Early Judaism and Christianity*. Minneapolis: Fortress Press 2007, xxvii+163 s.
- 2008 STEPPA, Jan-Eric: Kjetterretorikk og definisjonsmakt. Kristologiske konflikter i senantikken (300–450), i: *Kjetterne og kirken. Fra antikken til i dag*, red. Tomas Hägg, Oslo 2008, 45–75.

### Soteriologi

- 2006 Nåden og den frie vilje. Red. af Bo Kristian Holm og Else Marie Wiberg Pedersen. København: Anis 2006, 365 s.
- 2006 DAGEMARK, Siver: Man's Search for Salvation exemplified by Christian and Pagan Beliefs from the Third Century, i: *Pagani e cristiani alla ricerca della salvezza, secolo I – III*, (Studia Ephemeridis Augustianum 96), Roma 2006, 137–207.
- 2008 KRISTIANSEN, Ståle Johannes: Gjenoprettelse. Perspektiver på kristen frelsesforståelse, i: *Kirke og Kultur* 113 (2008), 241–256.

### Ekklesiologi og pneumatologi

- 2005 TOLLEFSEN, Torstein: The Holy Spirit and the Transformation of the Cosmos, i: *Der Heilige Geist im Leben der Kirche*, (Pro Oriente 29, Wiener patristische Tagungen II), Innsbruck-Wien 2005, 373–379.
- 2008 RUNESSON, Anders: Inventing Christian Identity – Paul, Ignatius, and Theodosius I, i: *Exploring Early Christian Identity*, ed. Bengt Holmberg, Tübingen 2008, 59–92.

### Etik og parenese

- 2008 BØRTNES, Jostein: Sodomias synd – retorisk våpen for jøder og kristne i kampen mot de vantro, i: *Kunst og kultur* 94 (2008), 240–251.
- 2008 THORSTEINSSON, Runar M.: The Role of Morality in the Rise of Roman Christianity, i: *Exploring Early Christian Identity*, ed. Bengt Holmberg, Tübingen 2008, 139–157.
- 2006 WILLERT, Niels: The Reception of Biblical and Graeco-Roman Ethics in the Apologetics of the Early Church, i: *Beyond Reception* 2006, 89–116.

### Andre dogmehistoriske emner

- 2005 NØJGAARD, Rasmus: Kødets opstandelse – krop og ånd i den tidlige kirke, i: *Bibliana* 6.2 (2005), 68–74.
- 2005 SVARTVIK, Jesper: Ordets hydda i Babel, Alexandria, Hippo och Lissabon – Om teodicén som hermeneutisk metod, i: *STK* 81 (2005), 29–39.
- 2006 GILHUS, Ingvild Sælid: Animals, Gods and Humans. Changing attitudes to animals in Greek, Roman and early Christian ideas. London: Routledge 2006, viii+322 s.
- 2006 PELTOMAA, Leena Mari: Towards the Origins of the History of the Cult of Mary, i: *Studia Patristica* 40, Louvain 2006, 75–86.
- 2008 DAHLMAN, Britt: Från dold helighet till helig dårskap, i: *MCPL* 23 (2008), 31–40.

- 2008 ENDSJØ, Dag Øistein: Primordial landscapes, incorruptible bodies. Desert ascetism and the Christian appropriation of Greek ideas on geography, bodies, and immortality. (American University Series VII, Theology and religion 272), Peter Lang 2008, x+195 s.

### Skismaer og dogmatiske stridigheder

- 2005 A Companion to Second-Century Christian »Heretics«. Ed. by Antti Marjanen & Petri Luomanen. (Suppl. to *Vigiliae Christianae* 76), Leiden: Brill 2005, xiii+385 s.
- 2005 HÄKKINEN, Sakari: Ebionites, i: A Companion to Second-Century Christian »Heretics« 2005, 247–278.
- 2005 LUOMANEN, Petri: Nazarenes, i: A Companion to Second-Century Christian »Heretics« 2005, 279–314.
- 2005 MARJANEN, Antti: Montanism. Egalitarian Ecstatic »New Prophecy«, i: A Companion to Second-Century Christian »Heretics« 2005, 185–212.
- 2005 MARJANEN, Antti: Montanism and the Formation of the New Testament Canon, i: The Formation of the Early Church 2005, 239–263.
- 2007 JACOBSEN, Anders-Christian: Ret og vrang lære i oldkirken – og nu. Et spørgsmål om teologiens normer, i: Retten og den rette lære – En bog om læresagers behandling i folkekirken, ed. Eberhard Harbsmeier m.fl., København 2007, 51–76.
- 2007 LUOMANEN, Petri: Ebionites and Nazarenes, i: Jewish Christianity Reconsidered, ed. Matt Jackson-McCabe, Minneapolis: Augsburg Fortress 2007, 81–118.
- 2008 Kjetterne og kirken. Fra antikken til i dag, red. Tomas Hägg. Oslo: Scandinavian Academic Press 2008, 255 s.
- 2008 JACOBSEN, Anders-Christian Lund: Sand og falsk kristendom i andet århundrede, i: Mellem venner og fjender 2008, 207–230.
- 2008 PETERSEN, Anders Klostergaard: 'Gnostisk kristendom' som kristendom, i: Mellem venner og fjender 2008, 231–266.
- 2008 STEPPA, Jan-Eric: Kjetterretorikk og definisjonsmakt. Kristologiske konflikter i senantikken (300–450), i: Kjetterne og kirken. Fra antikken til i dag, red. Tomas Hägg, Oslo 2008, 45–75.
- 2008 THOMASSEN, Einar: Kjetteribegrepets opprinnelse og de første kjetteriene, i: Kjetterne og kirken. Fra antikken til i dag, red. Tomas Hägg, Oslo 2008, 12–32.

## 9. KRISTENDOMMEN OG SENANTIKKENS RELIGION

### Generelt

- 2005 KAHLOS, Maijastina: *Pompa diaboli. The Grey Area in Urban Festivals in the Fourth and Fifth Centuries*, i: *Collection Latomus 287 (2005)*. (Studies in Latin Literature and Roman History 12, ed. by Carl Deroux).
- 2006 *Beyond Reception. Mutual influences between Antique Religion, Judaism and Early Christianity*, ed. David Brakke, Anders-Christian Jacobsen & Jörg Ulrich. (Early Christianity in the Context of Antiquity 1), Frankfurt: Peter Lang 2006, 245 s.
- 2006 ENGBERG, Jakob: Appendix – oversættelse af samtidige hedenske forfatteres bedømmelse af kristne og kristendom. [Plinius, Trajan, Hadrian, Tacitus, Fronto, Marcus Aurelius, Lukian, Galen], i: *Til forsvar for kristendommen*, red. af Jakob Engberg m.fl., Frederiksberg: Anis 2006, 329–337.
- 2006 THOMASSEN, Einar: The Reception of Greco-Roman Religious and Cultic Terminology in Judaism and Christianity with Special Reference to Sacrificial Terminology, i: *Beyond Reception* 2006, 137–153.



- 2007 KAHLOS Maijastina: Debate and Dialogue. Christian and Pagan Cultures, c. 380–430. (Ashgate New Critical Thinking), Aldershot: Ashgate 2007, x+213 s.

## Jødedommen

- 2005 SKARSAUNE, Oskar: We have found the Messiah. Jewish Believers in Jesus in Antiquity. (Mishkan 45), Jerusalem: Caspari Center for Biblical and Jewish Studies 2005, 128 s.
- 2006 SKARSAUNE, Oskar: Jewish-Christian Gospels – Which and how many? i: Ancient Israel, Judaism, and Christianity in contemporary perspective. Essays in memory of Karl-John Illman, ed. by Jacob Neusner ... [et al.], Lanham, Md. 2006, 393–408.
- 2007 Explaining Christian Origins and Early Judaism. Contributions from Cognitive and Social Science, ed. Petri Luomanen, Ilkka Pyysiäinen & Risto Uro. (Biblical Interpretation Series 89), Leiden: Brill 2007, viii+327 s.
- 2007 Jewish Believers in Jesus. The Early Centuries, ed. Oskar Skarsaune and Reidar Hvalvik. Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers 2007, 930 s. [Forkortet: Jewish Believers in Jesus 2007].
- 2007 EKENBERG, Anders: Evidence for Jewish Believers in ‘Church Orders’ and Liturgical Texts, i: Jewish Believers in Jesus 2007, 640–658.
- 2007 ELGVIN, Torleif: Jewish Christian Editing of the Old Testament Pseudepigrapha, i: Jewish Believers in Jesus 2007, 278–304.
- 2007 HIDAL, Sten: Evidence for Jewish Believers in the Syriac Fathers, i: Jewish Believers in Jesus 2007, 568–580.
- 2007 HVALVIK, Reidar: Jewish Believers and Jewish Influence in the Roman Church until the Early Second Century, i: Jewish Believers in Jesus 2007, 179–216.
- 2007 HÄLLSTRÖM, Gunnar af & Oskar Skarsaune: Cerinthus, Elxai, and Other Alleged Jewish Teachers or Groups, i: Jewish Believers in Jesus 2007, 488–502.
- 2007 SKARSAUNE, Oskar: Jewish Believers in Jesus in Antiquity – Problems of Definition, Method and Sources, i: Jewish Believers in Jesus 2007, 3–21.
- 2007 SKARSAUNE, Oskar: Fragments of Jewish Christian Literature Quoted in Some Greek and Latin Fathers, i: Jewish Believers in Jesus 2007, 325–378.
- 2007 SKARSAUNE, Oskar: Jewish Christian Sources Used by Justin Martyr and Some Other Fathers, i: Jewish Believers in Jesus 2007, 379–416.
- 2007 SKARSAUNE, Oskar: The Ebionites, i: Jewish Believers in Jesus 2007, 419–462.
- 2007 SKARSAUNE, Oskar: Evidence for Jewish Believers in Greek and Latin Patristic Literature, i: Jewish Believers in Jesus 2007, 505–567.
- 2007 SKARSAUNE, Oskar: The History of Jewish Believers in the Early Centuries – Perspectives and Framework, i: Jewish Believers in Jesus 2007, 745–781.
- 2007 SKARSAUNE, Oskar: Nytt syn på de jødekristerne i oldkirkens tid? i: Budskab. Årsskrift for Fjellhaug Misjonsskole 8 (Oslo 2007), 11–24.
- 2008 The Ancient Synagogue from its Origins to 200 C.E.: A Source Book, red. Anders Runesson, Donald D. Binder & Birger Olsson. (Ancient Judaism and Early Christianity 72), Leiden: Brill 2008, 327 s.
- 2008 KIEFFER, René: Det judiska arvet hos de första kristna, i: Förbistringar och förklaringar – festskrift till Anders Piltz, red. Per Beskow m.fl., Lund 2008, 387–392.
- 2008 SKARSAUNE, Oskar: Jødedom og kristendom i antikken – behov for et nytt paradigme? i: Lære og liv (1/2008), 12–17.
- 2008 SKARSAUNE, Oskar: From the Jewish Messiah to the Creeds of the Church, i: Evangelical Review of Theology 32 (2008), 224–237.

## Gnosticisme generelt

- 2005 DUNDERBERG, Ismo: The School of Valentinus, i: A Companion to Second-Century Christian »Heretics« 2005, 64–99.
- 2005 HYLDAHL, Jesper: Den gnostiske myte som svar på nutidens udfordringer, i: *Bibliana* 6.1 (2005), 32–37.
- 2005 MYLLYKOSKI, Matti: Cerinthus, i: A Companion to Second-Century Christian »Heretics« 2005, 213–246.
- 2005 PEARSON Birger A.: Basilides the Gnostic, i: A Companion to Second-Century Christian »Heretics« 2005, 1–31.
- 2005 RASIMUS, Tuomas: Ophite Gnosticism, Sethianism and the Nag Hammadi Library, i: *Vigiliae Christianae* 59 (2005), 235–263.
- 2006 MAGNUSSON, Jörgen: Rethinking the Gospel of Truth. A Study of its Eastern Valentinian Setting. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis 2006, 189 s. [Diss. ved Uppsala Univ. 2006].
- 2006 RASIMUS, Tuomas: Paradise Reconsidered. A Study of the Ophite Myth and Ritual and their Relationship to Sethianism. Helsinki: University of Helsinki 2006. [Diss.].
- 2007 OLSEN, Peter: Jesus & apokryferne. Historisk eller gnostisk kristendom. Logos Media 2007, 150 s.
- 2007 THOMASSEN, Einar: From Wisdom to Gnosis, i: *Colleque international, »L'Évangile selon Thomas et les textes de Nag Hammadi«*, red. L. Painchaud & P.-H. Poirier, (Bibliothèque Copte de Nag Hammadi, Études 8), Louvain: Éditions Peeters 2007, 585–598.
- 2007 URO, Risto: Gnostic Rituals from a Cognitive Perspective, i: *Explaining Christian Origins and Early Judaism. Contributions from Cognitive and Social Science*, red. Petri Luomanen m.fl., (Biblical Interpretation Series 89), Leiden: Brill 2007, 115–137.
- 2008 Mellem venner og fjender. En folkebog om Judasevangeliet, tidlig kristendom og gnosis. Red. af Anders Klostergaard Petersen, Jesper Hyldahl og Einar Thomassen. (Antikken & Kristendommen 6), København: Anis 2008, 336 s. [Forkortet: Mellem venner og fjender 2008].
- 2008 HYLDAHL, Jesper: Gnosis og gnosticisme som religiøst fænomen, i: *Mellem venner og fjender* 2008, 167–182.
- 2008 PETERSEN, Anders Klostergaard: 'Gnostisk kristendom' som kristendom, i: *Mellem venner og fjender* 2008, 231–266.
- 2008 MARJANEN, Antti: 'Gnosticisme', i: *Mellem venner og fjender* 2008, 183–206.
- 2008 THOMASSEN, Einar: Kilder og arbejdsredskaber til studiet af gnosticisemen, i: *Mellem venner og fjender* 2008, 299–314.

## Enkelte gnostiske tekster

- 2006 THOMASSEN, Einar: The Spiritual Seed. The 'Church' of the Valentinians. (Nag Hammadi and Manichaean Studies 60), Leiden-Boston: Brill 2006, xv+545 s.
- 2007 GILHUS, Ingvild Sælid: Mellom jordiske kvinner og himmelske 'Bedre halvdel'. Asketiske udfordringer i kodeks II fra Nag Hammadi, i: *Collegium Biblicum* 2007, 7–20.
- 2007 LUNDHAUG, Hugo: »There is a Rebirth and an Image of Rebirth«. A Cognitive Poetic Analysis of Conceptual and Intertextual Blending in the Exegesis on the Soul (NHC II,6) and the Gospel of Philip (NHC II,3). Ph.d.-afhandl., Universitetet i Bergen 2007.
- 2007 LUNDHAUG, Hugo: Conceptual Blending in the Exegesis on the Soul, i: *Explaining Christian Origins and Early Judaism. Contributions from Cognitive and Social Science*, red. Petri Luomanen m.fl., (Biblical Interpretation Series 89), Leiden: Brill 2007, 141–160.

- 2007 THOMASSEN, Einar: [Indledninger og noter på engelsk til forskellige skrifter fra Nag Hammadi], i: *The Nag Hammadi Scriptures, The International Edition*, ed. by Marvin Meyer, New York: Harper Collins 2007.
- 2007 THOMASSEN, Einar: [Indledninger og noter på fransk til forskellige skrifter fra Nag Hammadi], i: *Écrits gnostiques. La bibliothèque de Nag Hammadi*, ed. Jean-Pierre Mahé & Paul-Hubert Poirier, (Bibliothèque de la Pléiade 538), Paris: Gallimard 2007.
- 2008 DUNDERBERG, Ismo: *Beyond Gnosticism. Myth, Life and Society in the School of Valentinus*. New York: Columbia University Press 2008, 307 s.
- 2008 URO, Risto: *The Bridal Chamber and Other Mysteries. Ritual System and Ritual Transmission in the Valentinian Movement*, i: *Sacred Marriages. The Divine-Human Sexual Metaphor from Sumer to Early Christianity*, red. Martti Nissinen & Risto Uro, Wiona Lake: Eisenbrauns 2008, 457–486.

### Andre senantikke religioner

- 2005 MIKKELSEN, Gunner B.: Shared features in the terminology of Chinese Nestorian and Manichaean texts, i: *Quinto Congresso Internazionale di Studi sul Manicheismo*, ed. A. v. Tongerloo m.fl., Lovanii: Brepols 2005, 263–275.
- 2006 Manichaean Homilies – with a number of hitherto unpublished fragments. Edited by Nils Arne Pedersen. (*Corpus fontium manichaeorum, Series coptica 3*), Turnhout: Brepols 2006, 260 s.
- 2006 RYEN, Jan Olav: *The Tree in the Lightworld. A Study in the Mandaean Vine Motiv.* (*Acta humaniora*), Oslo: University of Oslo Unipub 2006, v+352 s. [Doktorafhandling, Universitetet i Oslo 2006].
- 2007 BJØRNEBYE, Jonas: »Hic locus est felix, sanctus, piusque benignus«. The cult of Mithras in fourth century Rome. Ph.d.-afhandling, University of Bergen 2007. Internetversion: <http://hdl.handle.net/1956/2229>.

## 10. KRISTENDOMMEN OG SENANTIKKENS KULTUR OG SAMFUND

### Kultur generelt

- 2005 JENSEN, Jørgen I.: Det nye menneske. Kirke og kulturel aktivitet i det første årtusind – en udfordring til vor tid? i: *Imago Dei* 2005, 11–30.
- 2005 WIFSTRAND, Albert: *Epochs and Styles. Selected Writings on the New Testament, Greek Language and Greek Culture in the Post-Classical Era.* (*Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament 179*), Tübingen: Mohr 2005, viii+240 s.
- 2006 Tankens magt. Vestens idehistorie. Red. Hans Siggaard Jensen, Ole Knudsen, Frederik Stjernfelt. Kbh: Lindhardt & Ringhof 2006, 3 bind, 2468 s. [Patristisk relevant er især kapitlerne: Religion og teologi før 350, bd. 1, 202–236. Religion og teologi 350–1350, bd. 1, 411–464].
- 2006 BAKKE, Odd Magne: Møte mellom kristendom og gresk-romersk kultur i det andre hundreåret med utgangspunkt i anti-kristen polemikk, i: *Misjon og kultur. Festskrift til Jan-Martin Berendtsen*, red. Thor Strandenæs, Stavanger 2006, 117–140.
- 2006 KAHLOS, Maijastina: *In-Between Figures in Christian Literature*, i: *Studia Patristica* 40, Louvain 2006, 215–220.
- 2007 ENGBERG, Jakob: *Impulsore Chresto. Opposition to Christianity in the Roman Empire c. 50–250 AD.* (*Early Christianity in the Context of Antiquity 2*), Frankfurt am Main: Peter Lang 2007, 349 s. [Bearbejdelse af ph.d.-afhandling fra 2004].

- 2008 ENDSJØ, Dag Øistein: Primordial landscapes, incorruptible bodies. Desert ascetism and the Christian appropriation of Greek ideas on geography, bodies, and immortality. (American University Series VII, Theology and religion 272), Peter Lang 2008, x+195 s.
- 2008 KRISTIANSEN, Ståle Johannes: Athen og Jerusalem i kontrapunkt – om kirkefedrenes møte med den klassiske tenkning, i: NTT 109 (2008), 140–158.

### Filosofi

- 2005 FAUSKE, Heidi Heilevang: Paideia versus soteria. Et studium av menneskesynets utvikling i antikken med utgangspunkt i den greske filosofiske tradisjonen og Origenes' og Augustins definisjon av den frie vilje. Oslo: Forfatteren 2005, 135 s. [Hovedoppgave i religionshistorie, Univ. i Oslo 2005].
- 2006 FAUSKE, Heidi Heilevang: Paideia and soteria, i: *Studia Theologica* 60 (2006), 164–185. [Inndrager især Origenes og Augustin].
- 2007 VAAGS, Ralph Henk, Henny Fiskå Hægg og Olav-Kansgar Straum: *Filosofiens historie*. Bergen: Fagbokforl. 2007, 138 s.
- 2008 JOHANSEN, Anniken Marie: Dionysios Areopagitens hierarkilære. Metafysikk og kosmologi i møtet mellom kristendom og filosofi i senantikken. Oslo 2008, 117 s. [Masteroppgave i religionshistorie, Universitetet i Oslo].

### Sociale forhold

- 2005 BAKKE, Odd Magne: *When Children became People. The Birth of Childhood in Early Christianity*. Minneapolis: Fortress Press 2005, ix+348 s.
- 2006 BAKKE, Odd Magne: The Ideal of the Upbringing of Children in Early Christianity, i: *Studia Patristica* 40, Louvain 2006, 159–164.
- 2006 BAKKE, Odd Magne: Upbringing of Children in the Early Church. The Responsibility of Parents, Goals and Methods, i: *Studia Theologica* 60 (2006), 145–163. [Vedrører især Didaskalia, De Apostolske Konstitutioner og Johannes Chrysostomos].
- 2006 AASGAARD, Reidar: Children in Antiquity and Early Christianity. Research History and Central Issues, i: *Familia* 33 (Salamanca 2006), 23–46.

### Kristenforfølgelser

- 2007 ENGBERG, Jakob: *Impulsore Chresto. Opposition to Christianity in the Roman Empire c. 50–250 AD.* (Early Christianity in the Context of Antiquity 2), Frankfurt am Main: Peter Lang 2007, 349 s. [Bearbejdelse af ph.d.-afhandling fra 2004].

## 11. ARKÆOLOGI, KUNST OG ARKITEKTUR

### Arkæologi

- 2007 BRANDT, Olof: Il cerimoniere, l'epigrafista e la fondazione del Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana, i: *Rivista de archeologia cristiana* 83 (2007), 193–222.
- 2007 BRANDT, Olof: Osservazioni sul battisterio paleocristiano di Nocera Superiore, i: *Opuscula Romana* 31–32 (2006–2007), 189–202. [Trykt i 2008].
- 2007 PENTZ, Peter: Krystalkugler og kristen mystik, i: *Sfinx* 30 (2007), 4–9.
- 2008 Unexpected voices. The graffiti in the cryptoporticus of the Horti Sallustiani and papers from a conference on graffiti at the Swedish Institute in Rome, 7 March 2003, ed. Olof Brandt. (Skrifter utgivna av Svenska institutet i Rom, 4:o, 59), Stockholm 2008, 188 s.

- 2008 BRANDT, Olof: A fresh look at the cryptoporticus in the area of the Embassy of the United States of America in Rome, i: *Unexpected voices 2008* [se ovenfor], 37–48.
- 2008 BRANDT, Olof: I muri trasversali di Santa Croce in Gerusalemme e la sinagoga di Ostia, i: *Opuscula. Annual of the Swedish Institutes at Athens and Rome* 1 (2008), 155–166.

## Kunst

- 2005 BEK, Lise & Carsten BACH-NIELSEN: Et barn blev født. Julen og dens billeder i kristendom, kultur og kunst. [Især s. 15–24 og 35–46]. Århus: Sfinx 2005, 191 s.
- 2005 GILHUS, Ingvild Sælid: Dyrefremstillinger og menneskelige identiteter. Dyr i kristne og pagane bilder, i: *Imago Dei* 2005, 55–74.
- 2005 HELLEMO, Geir: Guds tale – historisk, mytisk eller hva? Om bildets betydning for teksttolkning, i: *Imago Dei* 2005, 31–54.
- 2005 KARAHAN, Anne: Byzantine holy images and the issue of transcendence and immanence. The theological background of the Late Byzantine Palaiologan iconography and aesthetics of the Chora church, Istanbul. Stockholm: Dept. of History of Art, Stockholm Univ. 2005, 237 s. + ill. [Diss. 2005].
- 2005 KIILERICH, Bente: Likeness and Icon. The Imperial Couples in Hagia Sophia, i: *Acta ad archaeologiam et artium historiam pertinentia* 18, n.s. 4, Roma: Bardi 2005, 175–203. (= The »Demiourgos«, Prof. Hjalmar Torp).
- 2005 Westergaard, Elof: *Opstandelsens billeder*. København: Anis 2005, 192 s.
- 2006 HVALVIK, Reidar: Christ Proclaiming His Law to the Apostles. The Traditio Legis-Motif in Early Christian Art and Literature, i: *The New Testament and Early Christian Literature in Greco-Roman Context. Studies in Honor of David E. Aune*, ed. John Fotopoulos (Novum Testamentum Supplements 122), Leiden 2006, 405–438.
- 2006 PORSBORG, Søren: Symbolik og forkyndelse, i: *Tankens magt. Vestens idehistorie*, red. Hans Sigsgaard Jensen m.fl., København 2006, bind 1, 330–358.
- 2006 SMEDEGAARD ANDERSEN, Lisbeth: *Det åbenbarede ansigt. Kristusbilledes historie*. Kbh.: Thaning og Appel 2006, 274 s.
- 2007 KRISTENSEN, Troels Myrup: Billedstrid i det senantikke Ægypten, i: *Sfinx* 30 (2007), 156–161.

## Arkitektur

- 2006 BILDE, Per: Early Christian Cult Buildings. The Development of Early Christian Architecture from the »House Churches« to Constantine Basilicas, i: *Kalathos – Studies in Honour of Asher Ovadhia*, ed. Sonia Mucznik, Tel Aviv 2006, 127–142.
- 2006 HANSEN, Maria Fabricius: Teologi og kirkebyggeri. Om genbrug i romersk middelarkitektur. (Patristik 4), 2006, 21 s. Netdokument: [www.patristik.dk/Patristik4.pdf](http://www.patristik.dk/Patristik4.pdf).
- 2008 RØSÆG, Nils Aksel: Teater – triumfbue – kirke. Fra romerske Galilea til romanske Provence, i: *Kyrkohistorisk Årsskrift* 108 (2008), 25–46.

## *C. KIRKE OG KRISTENDOM GENERELT I DEN PATRISTISKE PERIODE*

### 1. GENERELLE KIRKEHISTORISKE FREMSTILLINGER (HELE PERIODEN)

- 2006 OTTOSEN, Knud: Oldtiden og middelalderens kirkehistorie i dansk og nordisk perspektiv. Norderstedt: Books on Demand 2006, 360 s.
- 2007 HEDIN, Christer: Den äldsta kyrkan. Förkunnelse, förföljelse och framgång under fem sekel. Stockholm: Dialogus Förlag 2007, 205 s.
- 2007 MARTLING, Carl Henrik: Kyrkans tjugo sekel. Ett kyrkohistoriskt kompendium. Skellefteå: Artos 2007, 448 s.
- 2008 HILL, Jonathan: Den kristna kyrkans historia. Övers. Maria Store, svensk red. Per Beskow. Örebro: Libris 2008, 558 s. [Engelsk originalversion: *The History of Christianity*, 2007].
- 2007 Explaining Christian Origins and Early Judaism. Contributions from Cognitive and Social Science, ed. Petri Luomanen, Ilkka Pyysiäinen & Risto Uro. (Biblical Interpretation Series 89), Leiden: Brill 2007, viii+327 s.

### 2. ENKELTE LANDE OG OMRÅDER (HELE PERIODEN)

- 2005 HÄGG, Henny Fiskå: Østkirkenes teologi og spiritualitet, i: *Luthersk kirketidende* 9 (2005).
- 2006 HOLM, Karen Margrethe: Naxarar-systemet og den armenske kirke, i: *DTT* 69 (2006), 219–232.
- 2006 STEPPA, Jan-Eric: Jerusalem och det sanna korset – Bland biskopar, munkar och pilgrimer i skuggan av Chalcedon. [Vita Melania], i: *MCPL* 21 (Lund 2006), 53–66.
- 2007 SKARSAUNE, Oskar: Jews and Christians in the Holy Land, 135–325 C.E, i: *Redemption and Resistance. The Messianic Hopes of Jews and Christians in Antiquity*, red. M. Bockmuehl & J. Carleton Paget, London: T&T Clark 2007, 158–170.
- 2008 LØNSTRUP, Gitte: Constructings Myths. The Foundation of Roma Christiana on 29 June, i: *Analecta Romana Instituti Danici* 33 (2008), 19–56. (ARID Online: [www.acdan.it/analecta/analecta.htm](http://www.acdan.it/analecta/analecta.htm)).

### 3. DEN EFTERAPOSTOLSKE TID (CA. 70 – CA. 140)

- 2005 ÅDNA, Jostein: The Formation of the Early Church – An Introduction, i: *The Formation of the Early Church* 2005, 1–16.
- 2007 BREENGAARD, Carsten: Paradis-sekten. Frelshistorie og kristen identitet. Kbh.: Museum Tusulanum 2007, 203 s.

### 4. IV. – VII. ÅRHUNDREDE (TIL 787)

- 2005 ROSENQVIST, Jan Olof: Bysantinsk antologi. Skellefteå: Norma 2005, 296 s.
- 2007 SKARSAUNE, Oskar: The Constantinian Turn, i: *TTK* 78 (2007), 298–312.
- 2007 STAATS, Reinhart: Kejsar Konstantin och aposteln Paulus, i: *MCPL* 22 (Lund 2007), 61–73.